İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi
Journal of Economics Business and Political Researches

https://dergipark.org.tr/tr/pub/iktisad Yıl/Year: 2026, Sayı/No: 29 e-ISSN: 2564-7466

Yaşlı Dostu Kent: Türkiye'de Belediyelerin Yaşlı Dostu Uygulamalarının İçerik Analizi Yöntemi ile İncelenmesi

♦♦♦

Age-Friendly Cities: An Investigation of Municipalities' Age-Friendly Practices in Türkiye through Content Analysis

Murat KÜÇÜKŞEN*

https://doi.org/10.25204/iktisad.1940842

Makale Bilgileri

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 30.04.2026

Kabul Tarihi: 01.10.2026

© 2026 İKTİSAD Tüm hakları saklıdır.

Öz

Bu çalışma, belediyelerin yaşlı dostu uygulamalarının, DSÖ'nün belirlediği sekiz kriter doğrultusunda hangi alanlarda yoğunlaştığını ve hangi alanlarda yetersiz kaldığını belirlemeyi amaçlamaktadır. Yöntem olarak karşılaştırmalı nitel içerik analizi ve betimsel frekans analizi kullanılmış, veriler doküman taramasıyla toplanmıştır. Örneklemi Türkiye'den DSÖ Küresel Yaşlı Dostu Kentler ve Topluluklar Ağına (GNAFCC) üye 2 büyükşehir belediyesi ve 5 büyükşehir ilçe belediyesi oluşturmaktadır. Veriler, 2020-2024 arasını kapsayan 35 faaliyet raporu ve belediyelerin resmî web sitelerinden elde edilmiştir. Bulgular, GNAFCC üyesi belediyelerin DSÖ'nün yaşlı dostu kent yaklaşımı kapsamında toplam 93 uygulama gerçekleştirdiğini ortaya koymaktadır. Belediyelerin gerçekleştirdiği yaşlı dostu kent uygulamalarının; toplum desteği ve sağlık hizmetleri (payı üçte bir), iletişim ve bilgi, açık alanlar ve binalar, sosyal katılım ve ulaşım alanlarında yoğunlaştığı belirlenmiştir. Buna karşılık, saygı ve sosyal içerme, konut ile sivil katılım ve istihdam kriterleri kapsamında gerçekleştirilen uygulamaların daha sınırlı düzeyde kaldığı görülmektedir. Bu durum, belediyelerin yaşlıları hizmet alıcı olarak konumlandırdığını ve aktif yaşlanmayı desteklemede sınırlı kaldığını göstermektedir. Sonuç olarak, belediyelerin yaşlı dostu uygulama stratejilerini sadece sağlık alanı üzerinden oluşturmamaları, bunun yerine özellikle konut ve istihdam boyutlarında yaşlıların yaşam kalitelerini artıran ve sosyal hayata aktif katılımlarını sağlayan yerel politikalar geliştirmeleri önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Kent, yaşlılık, yaşlı dostu kent, belediyeler, DSÖ Küresel Yaşlı Dostu Kentler ve Topluluklar Ağı, Türkiye.*

Article Info

Paper Type: Research Paper

Received: 30.04.2026

Accepted: 01.10.2026

© 2026 JEBUPOR All rights reserved.

Abstract

This study aims to determine the areas in which age-friendly practices implemented by municipalities are concentrated and those in which they remain limited, based on the eight criteria established by the World Health Organization (WHO). Comparative qualitative content analysis and descriptive frequency analysis were employed, and the data were collected through document review. The study sample consists of two metropolitan municipalities and five metropolitan district municipalities in Türkiye that are members of the WHO Global Network for Age-friendly Cities and Communities (GNAFCC). The data were obtained from 35 annual activity reports covering the period 2020–2024, as well as the official websites of the municipalities. The findings reveal that GNAFCC member municipalities implemented a total of 93 age-friendly practices within the framework of the WHO age-friendly cities and communities approach. The age-friendly practices implemented by the municipalities were found to be concentrated in the areas of community support and health services (one-third share), communication and information, outdoor spaces and buildings, social participation, and transportation. In contrast, practices related to the criteria of respect and social inclusion, housing, and civic participation and employment remained comparatively limited. This indicates that municipalities position older adults as recipients of services and remain limited in their efforts to promote active ageing. In conclusion, municipalities are recommended to move beyond a predominantly health-oriented approach to age-friendly practices and develop local policies, particularly in the areas of housing and employment, that enhance older adults' quality of life and promote their active participation in social life.

Keywords: *City, old age, age-friendly city, municipalities, WHO Global Network for Age-friendly Cities and Communities, Türkiye.*

Atıf/ Cite (APA): Küçükşen, M. (2026). Yaşlı dostu kent: Türkiye'de belediyelerin Yaşlı dostu uygulamalarının içerik analizi yöntemi ile incelenmesi. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi,* (29), 1188-1217. https://doi.org/10.25204/iktisad.1940842

*Öğr. Gör. Dr., Bayburt Üniversitesi, Demirözü MYO, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, muratkucuksen@bayburt.edu.tr

Extended Abstract

Introduction and Research Questions & Purpose:

Population ageing in cities has increased academic interest in urban policies that address the needs of older adults. In this context, the age-friendly city approach and the World Health Organization (WHO) Global Network for Age-friendly Cities and Communities (GNAFCC) have gained significant prominence. Existing literature has largely examined the age-friendly city approach at a conceptual level or focused on the general nature of municipal practices. However, systematic studies evaluating the practices of GNAFCC-member municipalities in Türkiye within a consistent methodological framework based on the eight criteria established by the WHO remain limited. This points to a research gap regarding comparative assessments of how effectively municipalities integrate age-friendly principles into their policies and practices. To address this gap, this study examines the age-friendly practices of seven GNAFCC-member municipalities in Türkiye using the framework of the eight WHO criteria. It aims to identify where these practices are concentrated, where they remain limited, and which notable good practice examples emerge.

Research Questions: What profile do municipalities in Türkiye that are members of the GNAFCC exhibit in terms of the eight criteria established by the WHO? In which criteria do municipal practices demonstrate strengths, and in which do they remain limited? What are the notable best practices of GNAFCC-member municipalities in Türkiye?

Literature Review:

A literature review was conducted in the Web of Science, Scopus, and Google Scholar databases using keywords related to age-friendly cities and municipal policies for older adults. The review revealed that most studies adopt the World Health Organization's (WHO) Age-Friendly Cities Model and its eight criteria as their theoretical and analytical framework. The literature highlights a focus on health, care, and community support services, with less emphasis on housing, employment, civic participation, and social inclusion. In this context, some studies focus on urban accessibility and the physical environment (Plouffe & Kalache, 2010), others examine municipal services and institutional capacity (Hartt & Biglieri, 2018), while others focus on older adults' life experiences and social participation (Kesgin, 2023). However, studies that comparatively examine the practices of GNAFCC-member municipalities within the framework of the WHO's eight age-friendly city criteria, identify their distribution across these criteria, and assess municipalities' strengths and areas for improvement remain limited. Compared with previous studies (Yıldız, 2021; Çakıcı & Atay, 2024), this study extends the scope by including İzmir Metropolitan Municipality, covering the 2020–2024 period, comparing practices across WHO criteria, and identifying good practices.

Methodology:

A qualitative research design was adopted to examine the practices of municipalities in Türkiye that are members of the WHO GNAFCC, within the framework of the age-friendly city approach. Using purposive sampling, seven municipalities were selected: İzmir Metropolitan Municipality, Mersin Metropolitan Municipality, Muratpaşa Municipality, Kadıköy Municipality, Beşiktaş Municipality, Seyhan Municipality, and Bornova Municipality. A total of 35 annual activity reports covering the period 2020–2024 and the official websites of the municipalities were examined through document analysis. The data were analyzed through qualitative content analysis and descriptive frequency analysis, structured around the eight core criteria outlined in the WHO Global Age-Friendly Cities Guide. Accordingly, municipal practices were coded, classified under the eight criteria, and comparatively evaluated to examine the extent to which municipalities incorporated age-friendly city criteria into their practices, their priority policy areas, and the similarities and differences among their initiatives.

Findings:

The research findings reveal that the age-friendly city practices of GNAFCC-member municipalities are primarily concentrated in the criteria of community support and health services (33%), communication and information (15%), and outdoor spaces and buildings (15%). In contrast, limited attention is given to civic participation and employment (2%), housing (3%), and respect and social inclusion (6%). The analysis of 93 practices indicates that municipalities prioritize services such as home care, healthcare, social assistance, and information provision for older adults. However, insufficient emphasis is placed on active ageing policies, including older adults' participation in decision-making processes, voluntary activities, and opportunities for productive engagement. Regarding best practice examples, İzmir Metropolitan Municipality's Home Healthcare and Care Service, Kadıköy Municipality's Social Life Centre, Muratpaşa Municipality's Elderly Council, and Beşiktaş Municipality's Geronto-Architecture Projects stand out.

Results and Conclusions:

It was concluded that GNAFCC-member municipalities in Türkiye predominantly focus on services addressing passive ageing, while policies promoting active ageing and strengthening older adults' participation in urban governance processes remain limited. While supporting Çakıcı and Atay's (2024) observation that municipalities prioritize community support and health services, the present study contrasts with Rémillard-Boilard et al. (2021), who emphasized participation as a key driver of active ageing. In Türkiye, GNAFCC-member municipalities predominantly view older adults as passive service recipients in need of care. Therefore, municipalities should go beyond social assistance to formulate policies that foster active ageing and civic participation. Theoretically, this study demonstrates how age-friendly criteria can be evaluated via institutional documents, emphasizing a necessary shift from a service-oriented to a participation-oriented paradigm. Practically, by identifying key policy gaps, it provides actionable insights for future local ageing policies.

Limitations and Future Research: The limitations of this study stem from the examination of only municipalities in Türkiye that are members of the GNAFCC, the self-reported nature of the data, the reliance on the quantitative assessment of practices, the involvement of a single researcher in the coding process, and differences in the administrative status and service scale among the municipalities. Future research is recommended to conduct comparative analyses of GNAFCC-member and non-member municipalities with similar administrative statuses, assess the impacts of practices through field research, interviews, and satisfaction surveys, and develop evaluation models that focus on service quality.

1. Giriş

Kentler, sosyal, kültürel, ekonomik, siyasal ve çevresel dönüşümlerin gerçekleştiği mekânlardır. Sosyal devlet anlayışının gelişmesiyle birlikte dezavantajlı grupların yaşam koşullarının iyileştirilmesi ve kentsel hizmetlere erişiminin sağlanması önem kazanmıştır. Bu gruplar arasında yer alan yaşlı nüfusun oranı her geçen gün artmaktadır. Türkiye nüfusu bugün genç olsa da giderek yaşlanmaktadır (Aközer vd., 2011, s. 104). Nitekim Türkiye'de yaşlı nüfus oranı 2000 yılında %5,7 iken, 2025 yılında bu oran %11,1'e çıkmıştır (TÜİK, 2025). Nüfusun yaşlanması, yerelde hizmet sunan belediyelerin yaşlılara yönelik politika ve hizmetlere daha fazla önem vermesini gerekli kılmıştır. Sosyal belediyecilik anlayışı doğrultusunda gelişen yaşlı dostu kent yaklaşımı, yaşlı bireylerin yaşam kalitesini ve kentsel yaşama katılımını destekleyen kapsayıcı kentlerin oluşturulmasında giderek benimsenmektedir. Türkiye'de de belediyelerin yaşlı dostu kent olma yönündeki politika ve uygulamaları artmaktadır.

Yaşlı dostu kent yazınında Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından 2007 yılında geliştirilen "*Yaşlı Dostu Kent Modeli*" geniş ölçüde kabul görmüş; pek çok çalışma bu modelin getirdiği ölçütler doğrultusunda gerçekleşmiş ve bu yaklaşım ülkelerin politika alanına dâhil edilmiştir. Literatürde yaşlı dostu kent yaklaşımına yönelik çalışmaların giderek artış gösterdiği görülmekle birlikte, Türkiye'de belediyelerin yaşlı dostu uygulamalarını DSÖ tarafından belirlenen yaşlı dostu kent kriterleri çerçevesinde sistematik ve karşılaştırmalı biçimde inceleyen araştırmaların oldukça sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Özellikle DSÖ Küresel Yaşlı Dostu Kentler ve Topluluklar Ağı (GNAFCC) üyesi belediyelerin uygulamalarını inceleyen yalnızca iki çalışmanın (Yıldız, 2021; Çakıcı & Atay, 2024) bulunduğu görülmektedir. Bu çalışmaların GNAFCC Ağı'na yeni katılan İzmir Büyükşehir Belediyesi'ni kapsamaması, belediye uygulamalarının 2023 yılına kadar olan dönemle sınırlı biçimde ele alınması, kriter bazlı betimsel frekans analizi/karşılaştırma yapılmaması ve farklı yerel yönetimlere örnek oluşturabilecek iyi uygulamaların sistematik olarak belirlenmemiş olması, mevcut literatürün kapsam ve yöntem açısından geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu doğrultuda, güncel belediye uygulamalarını daha geniş bir örneklem üzerinden inceleyen, DSÖ'nün sekiz kriterini bütüncül biçimde değerlendiren ve öne çıkan iyi uygulama örneklerini ortaya koyan çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır.

Çalışma, Türkiye'de DSÖ GNAFCC Ağı'na üye belediyelerin yaşlı dostu kent uygulamalarını incelemeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda araştırma, üç temel soru üzerine kurgulanmıştır: Türkiye'den GNAFCC Ağı'na üye belediyeler, DSÖ'nün sekiz yaşlı dostu kent kriteri açısından nasıl bir profil sergilemektedir? Bu belediyeler hangi kriterlerde güçlü, hangilerinde zayıf kalmaktadır? Türkiye'deki belediyelerin yaşlı dostu kent uygulamalarında öne çıkan iyi uygulama örnekleri nelerdir?

Bu çalışma, önceki araştırmalardan farklı olarak dört temel eksikliği gidermeyi amaçlamaktadır. İlk olarak, daha önceki çalışmalarda kapsanmayan İzmir Büyükşehir Belediyesini de örnekleme dâhil ederek Türkiye'deki güncel GNAFCC Ağı üyesi belediyeleri incelemektedir. İkinci olarak, veri kapsamını 2023 yılıyla sınırlı tutmayıp 2020-2024 yılları arasındaki beş yıllık döneme genişleterek daha güncel ve kapsamlı bir değerlendirme sunmaktadır. Üçüncü olarak, karşılaştırmalı nitel içerik analizini betimsel frekans analizi ve sistematik kodlama ile birlikte kullanarak belediyelerin yaşlı dostu uygulamalarını DSÖ'nün sekiz kriteri doğrultusunda karşılaştırmalı biçimde değerlendirmektedir. Son olarak, önceki çalışmalardan farklı olarak belediyelerin uygulamaları arasından somut iyi uygulama örneklerini belirleyerek yaşlı dostu kent politikalarının geliştirilmesine ve diğer yerel yönetimlere yol gösterilmesine katkı sunmaktadır. Ayrıca literatürde "*hizmet odaklı (pasif) yaklaşım*" ile "*katılım odaklı (aktif) yaklaşım*" arasındaki kavramsal ayrımı Türkiye ölçeğinde görünür kılarak, ilgili literatürün teorik zeminini güçlendirmektedir.

Çalışmanın bundan sonraki bölümleri şu şekilde planlanmıştır. İkinci bölümde, yaşlı dostu kent yaklaşımının kavramsal ve tarihsel temellerinin ele alındığı kavramsal çerçeve sunulmaktadır.

Üçüncü bölümde, Türkiye'de yaşlılık olgusu, belediyelerin yaşlılara yönelik yasal görev ve sorumlulukları ile yaşlı dostu kent girişimleri ele alınmaktadır. Dördüncü bölümde literatür sentezi, beşinci bölümde araştırmanın yöntemi açıklanmakta; altıncı bölümde ise elde edilen bulgular ve analiz sonuçları sunulmaktadır. Yedinci bölümde belediyelerin uygulamalarından öne çıkan iyi uygulama örneklerine yer verilmektedir. Sekizinci bölümde ise yaşlı dostu kent yaklaşımının etkililiği ve kapsayıcılığı tartışılarak politika önerileri sunulmakta ve araştırmanın sonuçları değerlendirilmektedir.

2. Kavramsal Çerçeve

2.1. Sosyal Devlet ve Sosyal Belediyecilik

Sosyal devlet, toplumda barışı ve adaleti sağlamak amacıyla, devletin sosyal ve ekonomik hayata aktif bir şekilde müdahalesini zorunlu ve meşru gören bir devlet anlayışıdır (Özbudun, 2010, s. 135). Sosyal devlet anlayışının temelinde uygar ve insancıl bir toplum yatmaktadır (Brown, 1995). Briggs'in (1961, s. 227) ifadesiyle, "sosyal/refah devleti", örgütlü gücün piyasa güçlerinin işleyişini en az üç yönde değiştirmek amacıyla bilinçli bir şekilde kullanıldığı bir devlet biçimidir. Birincisi, bireylere ve ailelere, emeklerinin veya mülklerinin piyasa değerine bakılmaksızın asgari bir gelir güvencesi sağlamaktır. İkincisi, bireysel ve ailevi krizlere yol açabilecek belirli sosyal risk veya durumlarla (örneğin hastalık, yaşlılık ve işsizlik) başa çıkmalarını mümkün kılarak bireylerin ve ailelerin karşı karşıya kaldığı güvensizlik ortamını sınırlandırmaktır. Üçüncüsü ise statü veya sınıf ayrımı gözetmeksizin tüm vatandaşlara, üzerinde uzlaşılmış belirli bir sosyal hizmet yelpazesi kapsamında mevcut en iyi standartların sunulmasıdır. Bu üç önemli nokta sosyal devletin başlıca gerçekleştirmesi gereken ödevler olarak görülebilir.

Sosyal devlet uygulamalarının tarihsel kökenleri, Antik Yunan ve Roma toplumlarında gerçekleştirilen ve özellikle belirli toplumsal grupların korunmasına yönelik sosyal yardım ve sosyal güvenlik niteliğindeki uygulamalara kadar geriye götürülebilir. Bununla birlikte, bu uygulamaların modern anlamda sosyal devlet anlayışından farklı olduğu ve daha çok sosyal yardım ile kamusal refah uygulamalarıyla ilgili olduğu söylenebilir (Türkoğlu, 2013, s. 275). Modern ulus devlet bağlamında toplumun refah koşullarını iyileştirmeyi amaçlayan sosyal devlet fikrinin temelleri ise 19. yüzyılın ortalarından itibaren atılmıştır. Yani modernitenin ortaya çıktığı son iki yüzyıllık ekonomik ve sosyal dönüşümler sosyal devleti doğurmuştur. Özü itibariyle sosyal devlet, Sanayi Devrimi'nin sefalete mahkûm ettiği işçi sınıfından gelen itirazın bir yansıması olarak ortaya çıkmıştır (Aydın & Çakmak, 2017, s. 1; Özbek, 2002, s. 9).

Sosyal devlet olma hedefine dönük ilk adımlar Almanya tarafından atılmıştır. Örneğin; sağlık sigortası (1883), iş kazası sigortası (1884) ve yaşlılık ve malullük sigortası (1889) gibi sosyal devlet uygulamaları ilk kez bu ülkede hayata geçirilmiştir (Aydın & Çakmak, 2017, s. 10; Tuncay & Ekmekçi, 2016, s. 363). Anayasal açıdan ise sosyal haklar kavramının 1793 Fransız Anayasası'nda geçmesiyle sosyal devletin ilk adımları başlamıştır. Anayasalarda sosyal devlet kavramının yer bulması ise yine Almanya'daki 1919 Weimar Anayasası ile mümkün olmuştur (Aldıkaçtı, 1997, s. 80). Türkiye'de ise sosyal devlet 1961 Anayasası ile en üst normda yerini almış ve 1982 Anayasası'nda da devam ettirilmiştir.

İngiltere'de yoksullukla mücadeleye yönelik olarak geliştirilen düzenlemeler, Sanayi Devrimi ile birlikte ortaya çıkan ekonomik ve toplumsal dönüşümler ve buna eşlik eden demokratik talepler doğrultusunda daha kapsamlı bir sosyo-ekonomik ve siyasal çerçeveye taşınmıştır. Bu süreçte, ekonomik ve sosyal açıdan dezavantajlı kesimlerin korunması, sosyal adaletin sağlanması, toplumsal refahın artırılması ve bireylerin insan onuruna yaraşır bir yaşam düzeyine erişebilmesinin güvence altına alınmasının devletin sorumlulukları arasında yer aldığı yönündeki anlayış giderek güçlenmiştir (Türkoğlu, 2013, ss. 275-277). İkinci Dünya Savaşı'nın bitiminden itibaren 1970'lerin ikinci yarısına kadar geçen dönem "*sosyal devletin altın çağı*" olarak adlandırılmaktadır. Nitekim söz konusu

dönemde merkez ülkelerinin sosyal harcamaları yaklaşık iki kat artmıştır (Aydın & Çakmak, 2017, s. 1). Neoliberal döneme geçilmesiyle birlikte devletin sosyal devlet yönündeki etkisi devam etmekle birlikte önemli bir azalma sürecine girdiği söylenilebilir. Son dönemde ise özellikle belediyeler devletin yereldeki sosyal devlet fonksiyonlarını yerine getiren kuruluşlar olarak öne çıkmaktadırlar.

Sosyal devletin temelinde, kurum ve kuruluşların bireylere, özellikle de yaşlıların da aralarında bulunduğu dezavantajlı kesimlere, kaliteli ve uygun yaşam koşulları sağlaması yatmaktadır. Bu kurum ve kuruluşlar içerisinde genelde yerel yönetimler, özelde ise belediyeler önemli işlevler üstlenmektedir. Nitekim toplumsal alanda nüfusu ve ihtiyaçları artan işsiz, çalışamayan ve sosyal güvencesi olmayan kesimlere yönelik planlama ve yönetim boyutunda destek sağlanması bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir.

Tüm dünyada en önemli yerel yönetim birimleri olarak görülen belediyelerin sosyal politikalar üretmesi ve uygulamalar gerçekleştirmesi beklenmektedir. Bu beklentinin temelinde, belediyelerin sosyal belediyecilik anlayışını benimsemeleri ve bu doğrultuda sosyal politika ve uygulamalarını geliştirmeleri yatmaktadır. Ersöz (2005, s. 134) tarafından belirtildiği üzere; sosyal politika ve sosyal refah uygulamalarının yerel yönetim birimlerince gerçekleştirilmesi de sosyal devletin altın çağını yaşadığı 1945-1975 arasındaki döneme denk gelmektedir. Bu dönemde gelişmiş ülkelerdeki belediyeler sosyal yaşamdaki refahı güçlendirmeye yönelik başta konut, sağlık, eğitim, yardım başta olmak üzere birçok hizmetin sağlayıcısı olmuşlardır (Bennett, 1997, s. 330).

Sosyal devlet anlayışının yerel yönetimler düzeyindeki yansıması olan sosyal belediyecilik, belediyelerin sunduğu sosyal nitelikli mal ve hizmetler aracılığıyla kent sakinlerinin yaşam standartlarının iyileştirilmesini, sosyal adaletin güçlendirilmesini ve toplumsal refahın artırılmasını amaçlayan bir yerel yönetim anlayışını ifade eder. Bu kapsamda belediyeler, geliştirdikleri sosyal politika ve uygulamalarla bir yandan kent halkının refah, huzur ve esenliğini artırarak toplumsal dayanışma ile sosyal barışın güçlenmesine katkı sağlamakta, diğer yandan ise yerel düzeyde sosyal kalkınmanın gerçekleştirilmesinde önemli bir rol üstlenmektedir (Pektaş, 2010, s. 5). Bu yaklaşım özellikle 1990'lı yıllar itibarıyla önemini artırmış (Toprak & Şataf, 2009, s. 12) ve yaşlılar başta olmak üzere pek çok dezavantajlı grubu desteklemek amacıyla benimsenmiştir. Bu süreçte belediye kurumlarının sosyal belediyecilik fonksiyonları; sosyalleştirme, sosyal kontrol ve rehabilitasyon, yardım etme ve gözetme, mobilize etme, yönlendirme, kılavuzluk ve rehberlik etme, yatırım ve halk iletişimi şeklinde gerçekleşmiştir (Özer, 2015, ss. 89-90). Sosyal belediyecilik, belediyelerin geleneksel altyapı ve teknik hizmet sunma işlevlerinin yanı sıra sosyal, kültürel, çevresel ve ekonomik alanlardaki rollerini de güçlendirmiş; böylece hizmetlerin daha kaliteli, etkili ve toplumun geneline ulaşmasını hedefleyen bütüncül bir yönetim anlayışının gelişmesine katkı sağlamıştır.

2.2. Nüfusun Yaşlanması ve Kentleşme

Nüfusun yaşlanması, 21. yüzyılı şekillendiren küresel eğilimler arasında gösterilmektedir (World Health Organization [WHO], 2007, s. 1). Nüfusun yaşlanması, farklı yoğunluk seviyelerinde de olsa dünyanın tüm ülkelerinde gerçekleşmektedir. OECD ülkelerinde, 65 yaş ve üzeri nüfusun nüfus içindeki payı 1950'de %7,7'den 2010'da %17,8'e yükselmiştir ve 2050'de %25'e ulaşması beklenmektedir (Buffel & Phillipson, 2016, s. 94). Yaşlı yetişkinlerin sayısı hızla artmaktadır ve bu demografik değişim çeşitli uluslararası sağlık ve refah sistemleri üzerinde artan bir baskı ve gerilim yaratmaktadır (van Hoof & Marston, 2021, s. 1). Yaşlılık sadece bir sağlık veya yaşlı bakımı sorunu değil, aynı zamanda insanların aktif bir şekilde yaşlanmasını sağlayan tüm politikalarda, hizmetlerde ve kentsel ortamlarda yaşlanmanın dikkate alınmasını gerektiren bir olgudur (Scott, 2021, s. 458). Küresel yaşlanma sorununu ele almak için, hastalık önleme ve tedavisinden aktif yaşlanmaya, yani insanların yaşlandıkça sağlık, katılım ve güvenlik fırsatlarını mümkün olduğunca etkili hale getirmeye doğru bir paradigma değişimine ihtiyaç duyulmaktadır (McNeil-Gauthier vd., 2024, s.

117). Fiziksel ve sosyal açıdan aktif bir yaşam sürülmesi, yaşlılıkta sağlığı ve refahı korumak için çok önemlidir (Portegijs vd., 2023, s. 1).

Nüfusun yaşlanması yanında diğer bir küresel eğilim ve değişim ise kentleşme sürecidir (Beard & Petitot, 2010, s. 427). Nüfus artışı ve yaşlanma ile birlikte aynı derecede önemli olan küresel düzeyde kentleşmenin hızlanması, dünya nüfusunun neredeyse yarısının artık kentlerde yaşamasına yol açmıştır (Buffel & Phillipson, 2016, s. 94). Bu oranın 2050 yılına kadar toplam nüfus içindeki payının yaklaşık olarak üçte ikiye çıkması beklenmektedir (UN, 2018). Kentler büyürken, 60 yaş ve üzeri kent sakinlerinin oranı da artmaktadır (WHO, 2007, s. 1). Yaşlanma eğilimlerinin mekânsal olarak heterojen yapısı, yaşlanmaya kentsel bir bakış açısıyla yaklaşmayı gerekli kılmaktadır (OECD, 2015, s. 18). Kentler, yaşlı insanların sağlığını ve bağımsızlığını korumaya yardımcı olan stratejileri ve müdahaleleri keşfetmek ve uygulamak için "*sosyal laboratuvarlar*" olarak görülmektedir (Green, 2012, s. 116). Nüfusun yaşlanmasıyla kentleşmenin iç içe geçmesi, pek çok toplumun karşılaştığı temel zorluklardan biridir (Bertani vd., 2025, s. 209). Kentler, yaşlı vatandaşlar için büyük zorluklar yaratırken, aynı zamanda halk sağlığını destekleyen politika ve müdahalelerin uygulanması için fırsatlar da sunmaktadır (Noordzij vd., 2019, s. 436). Kentler, yaşlılar için tıbbi hizmetlere erişim, kültürel ve eğlence tesislerinin sağlanması ve günlük yaşam gereklilikleri şeklinde birçok avantaj sağlarken; aynı zamanda, yüksek nüfus değişimi, çevre sorunları ve düşük maliyetli, uygun fiyatlı konutların az bulunması nedeniyle ortaya çıkan kırılganlık ve güvensizlik duyguları da yaratabilmektedir (Rémillard-Boilard vd., 2021, s. 1). Bu nedenle, nüfusun yaşlanması ve kentsel değişim arasındaki ilişkiyi anlamak kamu politikaları için önemli bir konu halini almıştır (Buffel & Phillipson, 2016, s. 94).

Yaşlı kişilerin hayatlarını en iyi şekilde yaşamalarını ve gelişmelerini sağlayacak daha kapsayıcı ve yaşanılabilir mekânlar nasıl yaratabileceğimizi sorgulamak önemsenmesi gereken bir konudur (Scott, 2021, s. 459). Kentleri, yaşlı dostu hale getirme çabaları son yıllarda önemli bir ivme kazanmıştır. Nüfusun yaşlanması ve artan kentleşme, hükümetleri ve diğer sivil toplum kuruluşlarını, tüm kent sakinleri için erişilebilir bir topluluk geliştirmenin en iyi yolunu düşünmeye zorlamaktadır (Fitzgerald & Caro, 2014, s. 1). DSÖ tarafından kentleşme ve nüfus eğilimlerinin bir araya gelmesiyle ortaya çıkan zorlukların üstesinden gelmek için bir strateji olarak dünya çapında yaşlı dostu kentlerin yaratılması teşvik edilmektedir. Bu durum, yaşlıların ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlayan politikaların, hizmetlerin, strateji ve girişimlerin daha fazla tartışılmasına yol açmıştır (Steels, 2015, s. 45).

2.3. Yaşlı Dostu Kent Yaklaşımı

2.3.1. Tanımlama

Günümüzde doğurganlık oranlarının azalması ve yaşam beklentisinin artmasına bağlı olarak nüfus yaşlanması, birçok ülkede ve bölgede belirginleşen önemli bir demografik eğilim olarak değerlendirilebilir. Nitekim kentlerde de yaşlı nüfus her geçen gün artmaktadır. Yaşlı nüfusun hızlı artışı "*yaşlı dostu*" kavramı ve bunun kentsel alandaki sonuçları "*yaşlı dostu kent*" kavramının ortaya çıkmasına yol açmıştır. İyi koşullarda hem özel alanda hem de kamusal alanda yaşayabilmek yaşlılar için en önemli koşuldur. Menec ve Brown (2022, s. 191) tarafından belirtildiği üzere; yaşlı dostu olma kavramı son on yılda politika yapıcılar ve araştırmacılar tarafından önemli ölçüde ilgi görmüştür. Yaşlılar, aileleri, toplumları ve yaşadıkları yerlerin ekonomileri için ciddi bir kaynaktır. Ancak yaşlıların insan gelişimindeki potansiyelinden yararlanmak için kentlerin çeşitli gereksinimleri sağlamaları gerekmektedir (Plouffe & Kalache, 2010, s. 734).

Topluluklar ve yaşlanma üzerine geliştirilen genel söylem, geleneksel olarak yardıma ihtiyaç duyan yaşlı bireyleri desteklemek için yerel hizmetlerin bulunabilirliği, erişilebilirliği ve kalitesine odaklanmıştır (Greenfield, 2018, s. 41). Ancak son zamanlarda, dünya çapında büyüyen yaşlı dostu hareketi, yaşlanan toplumun kavramsallaştırılmasını salt hizmet sunumunun ötesine genişletmiştir.

Bu bağlamda yaşlı dostu terimi, bir topluluğun çeşitli yönlerinin bireylerin uzun yaşamları boyunca sağlık ve refahlarını nasıl kolaylaştırdığı veya engellediğini ele alırken kullanılmaktadır. Yaşlı dostu olma çerçeveleri, yaşlılar için sağlık ve toplum hizmetlerine dikkat etmeyi içerir ancak aynı zamanda dış mekânların ve binaların fiziksel tasarımı gibi toplulukların diğer yönlerini de kapsamaktadır (Bertani vd. 2025, s. 210).

Kentleşmenin artan hızı ve toplumların yaşlanmasının bir araya gelmesi, DSÖ'nün yaşlı dostu kentler ve topluluklar girişimini teşvik etmiştir (WHO, 2007; van Hoof vd., 2021). Bu hareket, yaşlı bireylerin refahını artırma ve sosyo-ekonomik katılımı teşvik etme yoluyla aktif bir şekilde yaşlanmalarını ve ileriki yıllarının daha sağlıklı ve huzurlu geçmesini sağlamaya yönelik çözümleri savunmaktadır (Bertani vd., 2025, s. 210). Bu süreçte yaşlı dostu kentin tanımı literatürde oldukça geniş bir çerçevede ele alınmıştır (Fitzgerald & Caro, 2014, s. 2). Yaşlı dostu kent "*yaşlıların aktif olarak dâhil edildiği, değer gördüğü ve ihtiyaçlarını etkili bir şekilde karşılayan altyapı ve hizmetlerle desteklendiği bir yer*" olarak tanımlanabilir (Alley vd., 2007, s. 4). DSÖ (2007), yaşlı dostu kenti; "*insanların yaşlandıkça yaşam kalitesini artırmak için sağlık, katılım ve güvenlik fırsatlarını en iyi duruma getirerek aktif yaşlanmayı teşvik eden bir yer*" olarak tanımlamaktadır. En geniş tanımla; "*belirli ve genellikle yerel bir coğrafi alan içinde, farklı sektörlerden paydaşların, sosyal veya fiziksel ortamları yaşlı yetişkinlerin sağlığı, refahı ve yerinde ve toplumda yaşlanma becerisi için daha elverişli hale getirmek amacıyla giriştikleri bilinçli ve farklı çabalar bütünü*" olarak da tanımlanabilir (Greenfield vd., 2015, s. 192).

Yaşlı dostu kentler geliştirmek, kentsel alanlardaki yaşlıların yaşam kalitesini iyileştirmeyi amaçlayan politikaların bir parçasıdır (Rémillard-Boilard vd., 2021, s. 1). Yaşlı dostu bir kent, sakinlerinin aileleri, mahalleleri ve sivil toplum içinde aktif bir şekilde yaşlanmalarını sağlayan destekleyici bir ortam sunar ve topluma katılımları için kapsamlı fırsatlar yaratır (Fitzgerald & Caro, 2014, s. 2). Kentte aktif yaşlanma politikaları ve programlarının hem sosyal hem de fiziksel çevrenin çeşitli yönlerini iyileştirmek için çeşitli müdahaleler ve eylemler gerektirdiği açıktır (Buffel vd., 2019, s. 3-4). Yaşlı dostu bir gündeme sahip kentlerin rolü, üst düzey etkilerin yerel düzeydeki politikalar ve eylemlerle etkileşime girerek aktif yaşlanmayı ve ileri yaşlarda mümkün olduğunca iyi bir yaşamı teşvik eden ortamlar yaratmaktır (Buckner vd., 2019, s. 220).

Kentlerin anlamlı yaşlı dostu girişimler yürütebilmesi, bazı temel toplumsal koşulların mevcut olmasına bağlıdır. Gerekli asgari düzeyde olumlu toplumsal koşullar; iyi planlanmış açık alanlar, binalar, konutlar, ulaşım, sağlam ekonomik faaliyetler, sakinlerin yasalara saygılı davranışları ve iyi işletilen belediye hizmetlerinin bir araya gelmesiyle sağlanabilir (Fitzgerald & Caro, 2014, s. 4). Dolayısıyla yaşlı dostu kent olgusu geniş kapsamı içerisine; sağlık (erişilebilir ve uygun fiyatlı sağlık hizmetleri ve aktif kalma fırsatları), katılım (erişilebilir toplu taşıma, bilgi hizmetleri, eğlence programları, sosyal bağlantılar, gönüllülük fırsatları, ibadet yeri ve değer/saygı görme ihtiyacı) ve güvenlik (ev ve toplum güvenliği, ulaşım güvenliği, finansal güvenlik ve uygun fiyatlı konut ve hizmetler) ile ilgili ihtiyaçları almaktadır (Plouffe & Kalache, 2010, s. 734). Yaşlı dostu kent yaklaşımı son dönemdeki gelişimiyle birlikte tüm dünyada önemli bir ilerleme sağlamıştır. Altyapılar başta olmak üzere pek çok kamusal hizmetini yaşlıların ihtiyaçlarına göre uyarlamakla ilgilenen kentler, planlarına ve stratejilerine bunu yansıtmaktadır. Özellikle sağlık, güvenlik, katılım, konut ve ulaşım noktalarında yaşlıların kararlı politikalara ve iyi uygulamalara ihtiyaçları vardır.

2.3.2. Kısa Tarihsel Gelişim

2000'lerin başından itibaren yaşlı dostu kent ve toplulukların teşvik edilmesi, çeşitli düzeylerdeki hükümetler, sivil toplum kuruluşları, özel hayırseverlik, akademik araştırmacılar, taban örgütleri ve kâr amacı güden işletmeler de dâhil olmak üzere çeşitli sektörlerin ilgisini çekmiştir (Greenfield & Buffel, 2022, s. 163). Yaşlı dostu kentler ve topluluklar geliştirme teması, DSÖ tarafından 2000'lerin başında harekete geçirilen bir dizi politika girişimi ile ortaya çıkmıştır. Bu girişimlerde öne çıkan bir

fikir "*aktif yaşlanma*" ile ilgilidir (Buffel vd., 2019, s. 3). Bu kavram ilk olarak 1999'da Birleşmiş Milletler Yaşlılar Yılı sırasında geliştirilmiştir (van Hoof vd., 2021, s. 2).

Buradan hareketle, yaşlı dostu kentler ve topluluklar yaklaşımı, DSÖ'nün 2006 yılında Küresel Yaşlı Dostu Kentler girişimini başlatmasıyla küresel ölçekte ilk kez ortaya çıkmıştır (WHO, 2007). Kentlerin daha yaşlı dostu olmalarına yardımcı olmak ve onları harekete geçirmek için DSÖ "*Küresel Yaşlı Dostu Kentler Rehberi*'ni ve buna eşlik eden "*Yaşlı Dostu Kentlerin Temel Özellikleri Kontrol Listesi*"ni hazırlamıştır (Plouffe & Kalache, 2010, s. 733). Bu rehberde, DSÖ tarafından yaşlı dostu uygulamalara örnek teşkil etmesi açısından yaşlı dostu kent modeli ortaya konulmuştur. Bu model çerçevesi, yaşlanmayı "insanlığın zaferi" olarak kutlamakta ve yaşlıların sağlıklı ve aktif kalmasına yardımcı olmak için yaşlı dostu ortamlar yaratmak üzere siyasi eylem çağrısında bulunmaktadır (Jackisch vd., 2015, s. 108). Küresel Yaşlı Dostu Kentler Rehberi, yaşlı dostu olma hedefini teşvik etmek ve değerlendirmek için en sık kullanılan belgedir. Rehberin yayınlanması, GNAFCC Ağı'nın geliştirilmesine yol açmıştır (Fitzgerald & Caro, 2014, s. 3).

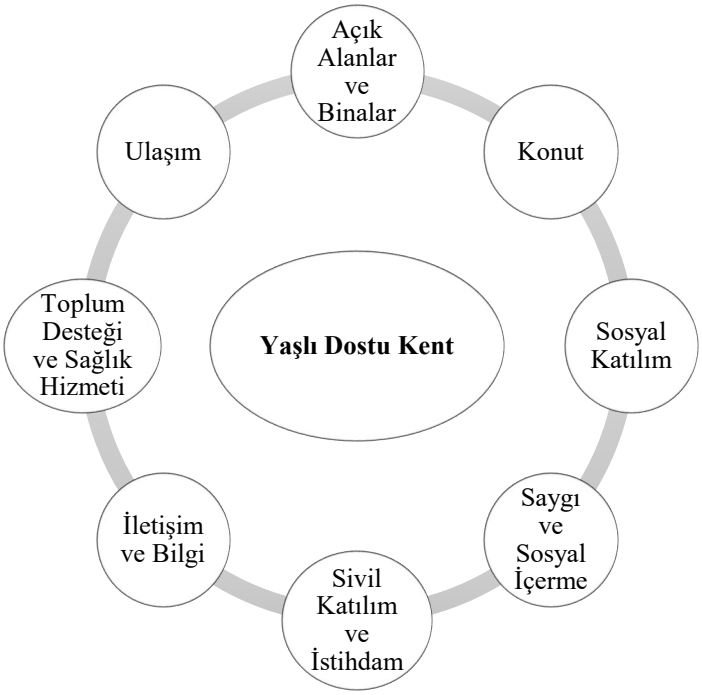

Şekil 1. DSÖ Yaşlı Dostu Kent Modeli
Kaynak: WHO (2007, s. 9).

DSÖ, 2006 projesinden alınan politika önerilerinin uygulanmasını teşvik etmek amacıyla 2010 yılında "*Küresel Yaşlı Dostu Kentler ve Topluluklar Ağı*"nı başlatmıştır. Kuruluşundan bu yana ağ, üye sayısında hızlı bir büyüme kaydetmiş ve 2021 yılında 1000'den fazla kent ve topluluğa ulaşmıştır. Ağ'ın amacı, üyelerinin daha yaşlı dostu kentler ve topluluklar haline gelmelerini desteklemektir (WHO, 2018, ss. 5-6; van Hoof vd., 2021, s. 2). Ağ'ın üyeleri arasında 57 ülkede 1739 kent ile ulusal-bölgesel hükümetler, sivil toplum kuruluşları ve araştırma kuruluşları da dâhil olmak üzere 28 ağ bağlı kuruluşu bulunmaktadır. 370 milyondan fazla kişi kapsama alınmıştır (WHO, 2026a).

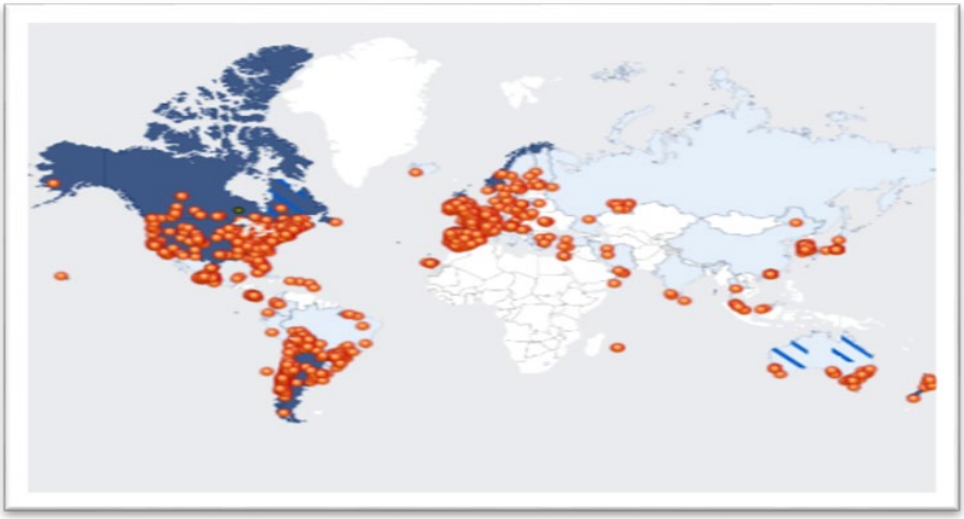

Şekil 2. Yaşlı Dostu Kent Küresel Ağlar Haritası
Kaynak: WHO (2026a).

Birleşmiş Milletler (BM) Sağlıklı Yaşlanma On Yılı (2021-2030) girişimi, sağlıklı yaşlanmayı teşvik etmek için yaşlı dostu ortamlar yaratma hedefini daha da güçlendirmektedir. On Yıl, biri "yaşlı dostu ortamlar" yaratmak olan dört eylem alanını ele almaktadır. Bu eylem alanı, "*büyümek, yaşamak, çalışmak, oynamak ve yaşlanmak*" için iyi yerler olan fiziksel, sosyal ve ekonomik ortamların geliştirilmesini içermektedir (WHO, 2020). Sonuçta yaşlı dostu kentlerin gelişimini etkileyen bir dizi faktör vardır: birincisi, 50 yaş ve üzeri kişiler arasında ortaya çıkan çeşitli konut ve toplum ihtiyaçlarıyla birlikte demografik değişimin küresel etkisi; ikincisi, insanları mümkün olduğunca uzun süre kendi evlerinde destekleme politikası hedefi olan yerinde yaşlanma fikri ve üçüncüsü, yaşlıların yaşamları üzerinde kentsel değişimin etkisine ilişkin farkındalık (Buffel & Phillipson, 2016, s. 95). Bu faktörler çerçevesinde günümüzde yaşlı dostu kent, topluluklar ve ağ hareketleri, uluslararası kuruluşlar, ulusal yapılar ve yerelde kentler tarafından geliştirilmeye devam edilmektedir.

Yaşlı dostu kent anlayışının tarihsel gelişiminde önemli gelişmelerin başında "*yerinde yaşlanma*" düşüncesi gelmektedir. Yerinde yaşlanma; bağımsız yaşam, sağlıklı yaş alma, yaşlılar için konut ve kendi evinde yaşlanma ile alakalıdır (Pani-Harreman vd., 2021, s. 2028). Nitekim yaşlı insanlar yaşadıkları yer ve şekil konusunda seçim yapma özgürlüğüne sahip olmalıdır çünkü yaşlılıkta kendi evinde kalma olgusu hem özerklik hem de bakım ilişkileri bakımından mekânsal kimlik duygusuyla bağlantılıdır. İçsel iyi hissetme ve yaşam pratiklerinin oluşması açısından yerinde yaşlanan kentlilere ihtiyaç vardır (Wiles vd., 2012, ss. 357-358). Yaşlı dostu kent bağlamında iyi uygulama örneği olarak sunulan gerontomimari[1] hizmeti yerinde yaşama fikrinin pratikteki bir yansımasıdır.

3. Türkiye'de Yaşlılık, Yaşlı Dostu Kent ve Belediyelerin Rolleri

3.1. Türkiye'de Yaşlılık ve Yaşlı Dostu Kent Girişimleri

Türkiye'de yaşlılıkla ilgili dünyadaki demografik gelişmelere benzer bir süreçten geçmektedir (Caner vd., 2013, s. 8). Türkiye'de yaşlı oranı nispeten diğer pek çok ülke ile karşılaştırıldığında genç görülebilir ancak gün geçtikçe ölüm ve doğum oranlarındaki azalma sonucunda yaşlı nüfusunun toplum içindeki payı artmaktadır. Bu görüş, TÜİK tarafından yayımlanan veriler ve gelecek tahminlerine de yansımıştır. Yaşlı nüfus olarak kabul edilen 65 ve daha yukarı yaştaki nüfus, 2019 yılında 7 milyon 550 bin 727 kişi iken son beş yılda %20,7 artarak 2024 yılında 9 milyon 112 bin

[1]Gerontomimari, yaşlı dostu mimari olarak tanımlamak mümkündür. Yaşlıların bulundukları mekânların özellikle fiziksel açıdan onlara uygun şekilde tasarlanmasıdır.

298 kişi olmuştur. Yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranı ise 2019 yılında %9,1 iken, 2024 yılında %10,6'ya yükselmiştir. Yaşlı nüfusun 2024 yılında %44,6'sını erkek nüfus, %55,4'ünü kadın nüfus oluşturmaktadır. Nüfus kestirimlerine ait ana senaryoya göre; yaşlı nüfus oranının 2030 yılında %13,5, 2040 yılında %17,9, 2060 yılında %27,0, 2080 yılında %33,4 ve 2100 yılında %33,6 olacağı öngörülmektedir. Yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki payının %10'u geçmesi nüfusun yaşlanmasının bir göstergesidir. Türkiye'de yaşlı nüfus, diğer yaş gruplarındaki nüfusa göre daha yüksek bir hız ile artış göstermektedir (TÜİK, 2025). Dolayısıyla yaşlılar Türkiye'nin toplumsal hayatında önemli bir konuma yükselmektedir. Bu durum her geçen gün kentleşen Türkiye'de yaşlıların kentsel hizmetlere ve fırsatlara daha fazla bağımlı hale geleceğini ifade etmektedir. Türkiye'de sağlıklı ve kaliteli yaşlanma temelinde yaşlı dostu uygulamaların benimsenmesi yoluyla toplumsal refahın yükselmesi ve bu yolla daha sürdürülebilir bir toplum oluşması mümkündür.

Türkiye'de kentlerin yaşlılara yönelik kriterlerle planlanması ve tasarlanması önem taşımaktadır. Bu yönde yaşlı dostu uygulamalar gerçekleştiren kent yönetimlerine önemli görevler ve sorumluluklar düşmektedir. Son on yılda yaşlıların refahı, sağlığı ve toplum içinde yaşama becerisi için fiziksel ve sosyal çevreleri daha elverişli hale getirmeyi amaçlayan çok sayıda yaşlı dostu girişim geliştirilmiştir (van Hoof vd., 2021, s. 1). DSÖ GNAFCC programı bu girişimlerin merkezinde yer almaktadır (Buckner vd., 2019, ss. 203-204). ABD ve Avrupa kıtalarındaki birçok gelişmiş ülkenin kentleri, yaşlı dostu uygulamalara yönelik programlar ve politikalar geliştirmektedir. Yaşlı dostu girişimler hem büyük hem de küçük yerlerde çeşitli çevreler tarafından uygulamaya konulmaktadır. Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de yaşlı dostu kentlerin geliştirilmesi, önemli bir çalışma alanı haline gelmektedir.

Türkiye'de genç işgücünün enerjisinden ve verimliliğinden yararlanılırken, ileri yaştaki bireyler sosyal yaşamın dışına itilme (dışlanma) riskiyle karşı karşıya kalabilmekte; toplumsal hayata yeterince dâhil olamayan yaşlı bireyler ise bilgi, beceri ve deneyimlerini paylaşabilecekleri ortam ve fırsatlardan uzak kalabilmektedir. Yaşlı bireylerin günlük yaşamlarında sosyal katılımlarını sürdürmeleri ve yaşam kalitelerinin korunması için güvenlik ve sağlık risklerinin azaltılması, temel yaşam olanaklarına erişimlerinin güçlendirilmesi ve sosyal yaşama aktif biçimde katılmalarının desteklenmesi gerekmektedir. Bu çerçevede aktif yaşlanma, erişilebilirlik ve yerinde yaşlanma yaklaşımları doğrultusunda yaşlı bireylerin yaşamlarını sürdürebilecekleri uygun sosyo-mekânsal ve fiziksel ortamların oluşturulması önem taşımaktadır. Türkiye'de yaşlıların etkin biçimde katıldığı, sosyalleştiği ve toplumsal yaşamla bağlarını sürdürdüğü kapsayıcı bir mekân ve kent anlayışının geliştirilmesi, yalnızca sosyal bir gereklilik değil, aynı zamanda insani bir görev olarak düşünülmelidir (Kesgin, 2023, s. 10). Buradan hareketle, Türkiye'de yaşlı dostu kent literatürü ve uygulamalarına yönelik çabalar son yıllarda yoğunluk kazanmıştır. Merkezi düzeyde bakanlıklar, kalkınma ajansları, üniversiteler ve özellikle de yerel yönetimler içerisindeki belediye yönetimlerinin desteği ile bu sürecin başarısını artırma girişimleri sürmektedir.

3.2. Yasalarda Sosyal Belediye ve Yaşlı Dostu Belediye Düzenlemeleri

Türkiye'nin 2000'li yıllardaki yerel yönetim reformları yasalarında sosyal belediye fikri ön plandadır. Türkiye'de dezavantajlı gruplara yönelik sosyal hizmetler ve yaşlı dostu kent girişimlerinde belediye yönetimleri (büyükşehir belediye, büyükşehir ilçe belediyeleri, il ve ilçe belediyeleri) sorumluluk almaktadır. Belediyeler, yerel hizmet sunan demokratik kuruluşlar olarak görülmektedir. Türkiye'de belediyeler, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu çerçevesinde faaliyet yürütmektedir. Belirtilen kanunlarda belediyelerin dezavantajlı gruplara ve bu grup içerisinde yer alan yaşlılara yönelik hizmetler yürütmesi gerektiğine yönelik maddeler bulunmaktadır. 5393 sayılı Kanun'da belediyelerin görev ve sorumluluklarının sayıldığı 14. maddenin (a) bendinde "*sosyal hizmet ve yardım*" faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi ve Ek Fıkrada belediyelerin "*hizmet sunumunda engelli, **yaşlı**, düşkün ve dar gelirlilerin durumuna uygun yöntemler uygulanması*" üzerinde durulmaktadır. Belediyelerin yetki ve imtiyazlarının belirtildiği 15. maddenin a bendinde "*belde*

sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunma" ve Ek Fıkra'da "*toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz veya indirimli olarak yararlandırma*" ibareleri yer almaktadır. 5216 sayılı Kanun'da ise büyükşehir belediyelerinin görev ve sorumluluklarının sayıldığı 7. maddenin (v) bendinde "…*yetişkinler, **yaşlılar**, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksekokullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak*" şeklinde büyükşehir belediyelerine kapsayıcı bir görev yüklenmektedir. Ayrıca 5393 sayılı Kanun'un 60. Maddesi (i) bendinde ve 5216 sayılı Kanun'un 24 maddesi (j) bendinde belediye giderleri bölümünde "*dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar*" ibaresi bulunmaktadır. Yerel kanunlara yansıyan bu maddeler, belediyelerin yaşlılara yönelik hizmetler sunmasına olanak tanımaktadır.

En önemli yerel yönetim birimlerinden biri olan belediyelerin, sosyal belediyecilik anlamında yapmak zorunda olduğu hususlar sadece 5393 ve 5216 sayılı kanunlarında belirtilen maddelerle sınırlı değildir. Aynı zamanda genel olarak anayasa, uluslararası sözleşmeler, kanun ve kanun hükmünde kararnameler ve bunlara taalluk eden yönetmelikler belediyeleri bağladığı gibi, özel olarak da Asker Ailelerinden Muhtaç Olanlara Yardım Hakkında Kanun (4109), Belediye Gelirleri Kanunu (2464), Belediye Opera ve Tiyatroları Sanatkâr, Mütehassıs, Hizmetli ve Stajyerlerine Verilecek Ücretler Hakkında Kanun (37), Çevre Kanunu (2872), Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu (2863), Sinema, Video ve Müzik Eserleri Kanunu (3257), Danıştay, Sayıştay ve Yargıtay kararları ile Belediye Mevzuatı ile İlgili Tüzük ve Yönetmelikler belediyeleri bağlayan temel düzenlemelerdir (Özer, 2015, s. 94).

Türkiye'de belediyelerin, giderek yaşlanan nüfusun ihtiyaçlarına yönelik hizmet ve uygulamalar geliştirdikleri görülmektedir. Bu kapsamda bazı belediyeler, yaşlı dostu kent yaklaşımını benimseyerek DSÖ GNAFCC Ağı'na dâhil olmaktadır. DSÖ tarafından oluşturulan GNAFCC Ağı kapsamına Türkiye'den dâhil olan kentsel yerleşimlerin sayısının yıllar içerisinde artış gösterdiği görülmektedir. İlk katılım 2014 yılında Antalya'nın Muratpaşa ilçesi ile gerçekleşmiştir. Bunu 2016 yılında İstanbul'un Kadıköy ilçesi ve 2018 yılında Mersin izlemiştir. 2019 yılında İstanbul'un Beşiktaş ilçesi ağa dâhil olmuştur. 2021 yılına gelindiğinde ise Adana'nın Seyhan ilçesi ile İzmir'in Bornova ilçesi ağa katılan diğer yerleşimler olmuştur. Son olarak 2025 yılında İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin ağa dâhil olmasıyla birlikte Türkiye'den GNAFCC Ağı'na üye kentsel yerleşimlerin sayısı yediye ulaşmıştır. Bu veriler, Türkiye'de yaşlı dostu kent yaklaşımına yönelik kurumsal ilginin özellikle 2010'lu yılların ortalarından itibaren ivme kazandığını ve farklı ölçeklerdeki belediyelerin bu sürece dâhil olduğunu göstermektedir. Ayrıca, ağa üye yerleşimlerde yaşlı nüfus oranlarının %8,7 ile %13,9 arasında değişmesi, yaşlanma düzeyi farklı olan kentlerin de yaşlı dostu politikalar geliştirme yönünde adım attığını ortaya koymaktadır (WHO, 2026a).

Tablo 1. Türkiye'de GNAFCC Ağı'na Üye Kentsel Yerleşimler[2]

	Yaşlı Dostu Kent	Katılma Tarihi	İlin Genel Yaşlı Oranı
1.	Muratpaşa/Antalya	2014	%10,6
2.	Kadıköy/İstanbul	2016	%8,7
3.	Mersin	2018	%11,5
4.	Beşiktaş/İstanbul	2019	%8,7
5.	Seyhan/Adana	2021	%10,6
6.	Bornova/İzmir	2021	%13,9
7.	İzmir	2025	%13,9

Kaynak: TÜİK (2025).

[2] Bu tabloda yer alan yaşlılık oranlarında 65+ yaş eşiği esas alınmıştır. Yaşlılık oranları, 2025 yılını kapsamaktadır. İlçelere ait 65+ yaşlı oranlarına ilişkin net bir TÜİK verisine ulaşılamamıştır. İlçelerle alakalı veriler, resmi olmayan ve 60+ yaşlı eşiğini esas aldığı için tabloya dâhil edilememiştir. Öte yandan WHO (2026) tarafından belirtilen verilerde ilçelerin yaşlı oranları; Muratpaşa %15, Kadıköy %19, Seyhan %11,8, Bornova %14 ve Beşiktaş %20,4 şeklindedir.

Yaşlı dostu kent olma yolunda İzmir ve Mersin'de büyükşehir belediyeleri, diğer yerlerde ise büyükşehir ilçe belediyeleri sorumluluk almıştır. Öte yandan Türkiye'de bu ağa üye olmayıp, yaşlı dostu uygulamalar yürüten çok sayıda belediye bulunmaktadır. Türkiye'de belediyelerin gerek görev, yetki ve sorumluluklarının genişliği gerekse halka en yakın kuruluşlar olmaları nedeniyle yerel halk içerisinde ihtiyaçları artan ve çeşitlenen yaşlılara yönelik hizmetlerini artırmaları beklenmektedir. Belediyeler, sosyal hizmetten sosyal yardıma, fen işlerinden çevre hizmetlerine, dijital hizmetlerden ulaşıma kadar pek çok alanda yaşlı dostu uygulamalar geliştirmektedir.

4. Literatür Sentezi

Ulusal ve uluslararası literatür, nüfusun yaşlanması ve kentleşmenin yerel yönetimlere yeni sorumluluklar yüklediğine işaret etmektedir. Bu çerçevede ortaya çıkan yaşlı dostu kent yaklaşımı, yalnızca sağlık ve bakım hizmetlerini değil; erişilebilir kentsel çevreyi, güvenliği, sosyal katılımı ve yaşam kalitesini de kapsamaktadır. Plouffe ve Kalache (2010), DSÖ yaşlı dostu kent yaklaşımını sekiz temel alan üzerinden açıklarken fiziksel erişilebilirlik, hizmetlere yakınlık, güvenlik, ekonomik açıdan karşılanabilirlik ve kapsayıcılığın farklı kentlerde ortak önem taşıdığını ortaya koymuştur. Yine Plouffe ve Kalache (2011), bu yaklaşımın geliştirilmesinde kurumlar arası iş birliği ve yerel politikaların önemini vurgulamıştır. Bu iki çalışmada, yaşlıların ihtiyaçlarının planlama ve karar alma süreçlerine dâhil edilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Ulusal çalışmalarda da aktif yaşlanma, erişilebilirlik ve toplumsal katılım öne çıkan konulardır. Tutal ve Üstün (2009), Eskişehir örneğinde kentsel mekânın yaşlıların bağımsız yaşamı ve gündelik hayata katılımı açısından önemini vurgulamıştır. Zengin Taş vd. (2023), İzmir örneğinde yaşlı dostu kent algısının farklı paydaşlara göre değişebildiğini, ancak bu yaklaşımın aktif yaşlanmayı desteklediğini belirlemiştir. Dönmez Kara vd. (2022) ise Çanakkale örneğinde yaşlılara yönelik hizmetlerin erişilebilirliği desteklediğini, ancak daha sistematik bir planlamaya ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymuştur. Özgür ve Kılınç (2022) tarafından yapılan kuramsal inceleme de yaşlı dostu kent politikalarının geliştirilmesine yönelik kavramsal bir temel sunmaktadır. Bulgular kentsel çevrenin yaşlıların ihtiyaçlarına uygun biçimde düzenlenmesini ve hizmet sunumunun yaşlıları gözeterek planlanması gerektirdiğini göstermektedir.

Belediyelerin uygulamalarını inceleyen araştırmalar, hizmetlerin belirli alanlarda yoğunlaştığını ve bazı ölçütlerin geri planda kaldığını ortaya koymaktadır. Yıldızak (2020), Çanakkale Belediyesinde sosyal katılımın öne çıktığını, buna karşılık ulaşım, konut, sağlık ve istihdam gibi alanlarda eksiklikler bulunduğunu belirlemiştir. Yıldız (2021) ile Çakıcı ve Atay (2024), yaşlılara yönelik sağlık ve toplumsal destek hizmetlerinin diğer alanlara göre daha fazla öne çıktığını göstermiştir. Bu iki çalışma, GNAFCC Ağı üzerine çalışmaları açısından ayrıca önem taşımaktadır. Arslan (2024), belediyelerin bakım hizmetlerinin yanı sıra sosyal izolasyonun önlenmesi ve kuşaklar arası ilişkilerin güçlendirilmesi gibi alanlarda da çalışmalarını çeşitlendirmesi gerektiğini vurgulamıştır. Ak Çetin (2025) ise TR33 Bölgesi belediyelerinde barınma, sivil katılım ve istihdam, iletişim ve bilgi, dış mekânlar ve binalar alanlarında yetersizlikler bulunduğunu ortaya koymuştur. Bu çalışmalar, belediyelerin yaşlılara yönelik hizmetler geliştirmelerine rağmen DSÖ'nün sekiz ölçütünü dengeli biçimde ele almakta zorluk yaşadıklarını göstermektedir.

Uluslararası araştırmalarda da benzer sorunlar dikkat çekmektedir. Hartt ve Biglieri (2018), Kanada'nın Ontario bölgesindeki belediyelerde yaşlanan nüfusa yönelik planlama kapasitesinin farklılaştığını ve özellikle küçük belediyelerin hazırlıklarının sınırlı kalabildiğini belirtmiştir. Yamada vd. (2023), Japonya'daki belediyelerde açık alanlar ve binalar konusunda eksiklikler belirlemiştir. Keyes vd. (2022), yaşlı dostu politikaların belediye birimleri arasında bütünleştirilmesini ve iş birliğinin güçlendirilmesini önermiştir. Schichel vd. (2023), yaşlıların ihtiyaçlarına ilişkin farkındalık ile uygulamalar arasında farklılıklar bulunabildiğini; Lustosa vd. (2026) ile Rémillard-Boilard vd. (2021) ise bürokratik süreçler, bütçe kısıtları ve karar alma

güçlüklerinin yaşlı dostu politikaları sınırlandırabildiğini ortaya koymuştur. Dolayısıyla bu politikaların başarısı, kurumsal kararlılığın yanı sıra yeterli kaynaklara, koordinasyona ve uygulama kapasitesine de bağlıdır.

Yaşlıların deneyimlerini ve katılımını ele alan çalışmalar, hizmetlerin niteliğinin de en az kapsamı kadar önemli olduğunu göstermektedir. Özel (2025), Samsun Büyükşehir Belediyesi hizmetlerinden yararlanan yaşlıların yaşadıkları çevreyi yeterince yaşlı dostu bulmadıklarını belirlemiştir. Becerikli ve Bayram (2024) ile Erdem ve Yavuz (2020), yaşlıların ihtiyaçlarının belirlenmesi, yaşlı meclislerinin kurulması ve kentlerin belirlenen ölçütler doğrultusunda değerlendirilmesi üzerinde durmuştur. Kesgin (2023) ise aktif ve katılımcı yaşlanma anlayışının önemini vurgulamıştır. Bu çalışmalar, yaşlı dostu kent politikalarının yaşlıların görüşlerini dikkate alması ve karar alma süreçlerine katılımlarını desteklemesi gerektiğine işaret etmektedir.

Genel olarak literatür, belediyelerin yaşlı dostu uygulamalarının çoğunlukla sağlık, bakım ve toplumsal destek hizmetlerinde yoğunlaştığını; konut, istihdam, sivil katılım, iletişim, erişilebilirlik ve sosyal içerme gibi alanlarda ise geliştirilmesi gereken yönler bulunduğunu göstermektedir. Araştırmaların farklı kentlere, örneklemlere ve veri kaynaklarına dayanması, bulguların karşılaştırılmasını güçleştirse de belediye uygulamalarının bütüncül biçimde değerlendirilmesi ihtiyacını ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, belediyelerin yaşlı dostu uygulamalarının DSÖ'nün sekiz temel ölçütü çerçevesinde sistematik olarak incelenmesi, hizmetlerin yoğunlaştığı ve sınırlı kaldığı alanların belirlenmesine katkı sağlayacaktır. Böylece yaşlıların yaşam kalitesini, bağımsızlığını ve toplumsal katılımını destekleyen daha bütüncül yerel politikaların geliştirilmesine yönelik bir değerlendirme zemini oluşturulabilir.

5. Metodoloji

Çalışmanın bu bölümünde Türkiye'deki belediyelerin yaşlı dostu uygulamalarını ele almak amacıyla yürütülen karma yöntemli bir araştırmanın metodolojisine yer verilmektedir. İlgili bölümde, araştırmanın amacı, evreni, örneklemi, soruları, yöntemi ve sınırlılıklarına yer verilmektedir.

5.1. Araştırmanın Amacı, Evreni, Örneklemi ve Soruları

Belediyeler, yaşlı dostu uygulamalar gerçekleştiren en önemli kurumlardır. Bu çerçevede araştırmanın ana amacını, Türkiye'de belediyelerin yaşlı dostu kent uygulamalarını incelemek oluşturmaktadır. Alt amaçlar ise; Türkiye'den DSÖ GNAFCC Ağı'na dâhil olan belediyelerin yaşlı dostu kent uygulamalarının ortaya konulması, bu uygulamaların DSÖ yaşlı dostu kentler modelindeki kriterler üzerinden karşılaştırmalı bir perspektifle değerlendirilmesi ve politika süreçlerine yönelik iyi uygulama örneklerinin sunulması şeklindedir.

Araştırmanın evrenini GNAFCC Ağı üyesi belediyeler oluştururken; örneklemini Türkiye'den GNAFCC Ağı'na dâhil olan belediyeler oluşturmaktadır.

Çalışmanın ana ve alt amaçları doğrultusunda şu sorulara cevap aranmaktadır:

1. Türkiye'den GNAFCC Ağı'na üye belediyeler DSÖ kriterleri açısından nasıl bir profil sergilemektedir?
2. Bu belediyeler hangi kriterlerde güçlü, hangilerinde zayıf kalmaktadır?
3. Türkiye'deki belediye uygulamalarında öne çıkan iyi uygulama örnekleri nelerdir?

5.2. Araştırma Yöntemi ve Sınırlılıkları

Araştırmada belediyelerin yaşlı dostu kent yaratma sürecindeki rollerini, uygulamalarını ve deneyimlerini çözümlemek için nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Nitel araştırma deseni, betimsel ve tematik düzeyde içerik analizine imkân tanıması ve detaylı inceleme yapmak için uygun bir yaklaşım olduğundan dolayı tercih edilmiştir. Bu desen ayrıca karşılaştırmalı ve çoklu örneklem çalışmaları için de önemli bir yoldur. Yaşlı dostu kent olma ve küresel düzeyde itibar kazanma iddiasındaki kentlerin belediye yönetimlerinin uygulamaları çeşitlilik gösterebilmektedir. Bu nedenle çalışmada, karşılaştırmalı nitel içerik analizi ve betimsel frekans analizine dayalı karşılaştırmalı yaklaşım benimsenerek belediyelerin hangi uygulamalara ağırlık verdikleri ve hangi kıstasları esas aldıkları yönünde genel profilleri inceleme konusu edinilmiştir.

Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini; GNAFCC Ağı'nda Türkiye'den de kentlerin temsil edilmesine olanak sağlayan ve bu yaklaşımın ülke sınırları içerisinde yaygınlaştırılmasına öncülük eden belediyeler oluşturmaktadır. GNAFCC Ağı'na üye belediyelerin seçilme nedenleri ise şunlardır; araştırmanın amacına uygunluğu, ortak bir kavram seti etrafında birleşmeleri, uygulamaların politika belgeleri ile izlenilebilmesi ve literatürdeki sınırlılık. Bu bağlamda sırasıyla İzmir Büyükşehir Belediyesi, Mersin Büyükşehir Belediyesi, Muratpaşa Belediyesi (Antalya), Kadıköy Belediyesi (İstanbul), Beşiktaş Belediyesi (İstanbul), Seyhan Belediyesi (Adana) ve Bornova Belediyesi (İzmir) incelenmiştir. İlgili belediyelerin web sitelerinden 2020-2024 yıllarını kapsayan faaliyet raporları temin edilmiştir. Her belediyeye ait beş faaliyet raporu olmak üzere toplam 35 faaliyet raporu doküman analizi[3] yöntemiyle incelenmiştir.

Belediye uygulamalarını farklı değişkenler açısından kodlayabilmek ve karşılaştırmalı nitel içerik analizi[4] yapabilmek için DSÖ tarafından belirlenen sekiz temel kriterden yararlanılmıştır: 1) Açık alanlar ve binalar, 2) Ulaşım, 3) Konut, 4) Sosyal katılım, 5) Saygı ve sosyal içerme, 6) Sivil katılım ve istihdam, 7) İletişim ve bilgi ve 8) Toplum desteği ve sağlık hizmetleri. İlgili kriterler, DSÖ tarafından ortaya konulan Küresel Yaşlı Dostu Kentler Rehberi'ndeki açıklamalar çerçevesinde ele alınmıştır. Bu kriterlere sırasıyla K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7 ve K8 şeklinde kodlar verilmiş ve sınıflandırma yapılmıştır. Kodlamalar, ilk önce faaliyet raporları üzerine sonrasında ise kodlama dosyasına alınarak gerçekleştirilmiştir. Kodlama sürecinde en eski GNAFCC Ağı üyesi olan Antalya Muratpaşa Belediyesi pilot uygulama alanı olarak seçilmiştir. Sonrasında ön kodlama yapılmış ve kodlama prosedürü çerçevesinde bir öğretim üyesi ve iki öğretim elemanından yüz yüze destek alınmıştır. Kodlamalar tek kodlayıcı tarafından gerçekleştirilmiştir. Diğer akademisyenlerden alınan destek, bağımsız kodlayıcılar arası güvenirlik analizi kapsamında değil, kodlama ölçütlerinin açıklığının ve uygulama örneklerinin uygunluğunun değerlendirilmesi amacıyla kullanılmıştır.

Tablo 2'de kodlar, kriter tanımlamaları ve ilgili örnekleri belirten ve kodlama prosedürünü açık şekilde gösteren bilgiler sunulmuştur. Bu süreç araştırmanın tutarlılığını desteklemeyi amaçlamaktadır.

[3]Doküman analizi, araştırma verilerinin birincil kaynağı olarak çeşitli dokümanların toplanması, gözden geçirilmesi, sorgulanması ve analizi olarak tanımlanabilen bilimsel bir araştırma yöntemidir (Sak vd., 2021, s. 228). Doküman analizi genellikle diğer nitel araştırma yöntemleri ile birlikte çeşitleme/üçgenleme yapmak amacıyla kullanılmaktadır (Kıral, 2020, s. 175).

[4] İçerik analizi, metinlerden veya anlam taşıyan diğer materyallerden kullanım bağlamlarına ilişkin geçerli ve tekrarlanabilir çıkarımlar yapmayı sağlayan bir araştırma tekniğidir (Krippendorff, 2018, s. 24). İçerik analizi hem nicel hem de nitel araştırmalarda kullanılabilmektedir (Mayring, 2014, s. 8-9). İçerik analizi; mevzuat, kamu belgeleri, vaka çalışmaları, raporlar, kitaplar vs. şeklinde birçok unsuru konu edinebilir (Sallan Gül & Kâhya Nizam, 2021, s. 182). İçerik analizi düşük maliyetle yapılabilecek bir analiz tekniği olması nedeniyle avantajlıdır. İçerik analizinde kayıt altına alınmış belgeler kullanılmakta ve sadece oradaki mesajlar incelemeye tabi tutulmaktadır (Berg & Lune, 2015, s. 408).

Tablo 2. Kodlama Sürecine Dair Örnek İşleme Düzeni

Kod	Kriter	Tanımlama	Örnek Uygulama/lar
K1	Açık alanlar ve binalar	Yaşlı yaşam merkezi faaliyetleri	Sağlıklı yaş alma merkezleri, Alzheimer ve demans merkezi, sosyal yaşam evleri,
K2	Ulaşım	Yaşlılara ücretsiz ulaşım hizmeti	Ulaşım kartı, ring servisi
K3	Konut	Yaşlılara yönelik güvenli konut hizmeti	Gerontomimari
K4	Sosyal katılım	Kültürel ve sanatsal faaliyetler	Tekne ile boğaz gezileri, hat sanatı ve el işi kursları, pilates, yoga vb. sportif organizasyonlar
K5	Saygı ve sosyal içerme	Yaşlılara yönelik planlamalar	Yerel eşitlik eylem planları, Toplumsal eşitlik birimi
K6	Sivil katılım ve istihdam	Yaşlı katılımcı konseyler	Kent konseyleri yaşlı çalışma grubu, yaşlı meclisleri
K7	İletişim ve bilgi	İletişim ve bilgi paylaşımı hizmeti	7/24 iletişim merkezi, seminerler
K8	Toplum desteği ve sağlık hizmetleri	Evde bakım hizmetleri	Evde kuaför, evde sağlık, evde fizik tedavi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Araştırmanın belli başlı sınırlılıkları bulunmaktadır. Araştırmanın temel sınırlılıklarından ilki, örneklem seçimidir. Çalışma yalnızca GNAFCC Ağı'na üye olan 7 belediyeyi incelemektedir. Nitekim GNAFCC Ağı üyesi olmayan ancak yaşlı dostu uygulamalar gerçekleştiren çok sayıda belediye mevcuttur. Örneğin; Antalya Kepez Belediyesi'nin "*Güvenlik Zinciri*", Kayseri Büyükşehir Belediyesi'nin "*Mustafa Kumlu Ulu Çınarlar Yaşlı Yaşam ve Dayanışma Merkezi*", Aydın İncirliova Belediyesi tarafından geliştirilen "*İNCİRNET*" projesi şeklindeki uygulamalar gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle elde edilen bulguların Türkiye'deki tüm belediyelere genellenmesi mümkün olmamaktadır. Çünkü GNAFCC Ağı'na üye olmayan belediyelerin uygulama düzeyleri ve pratikleri birbirinden farklılık gösterebilmektedir. Ayrıca GNAFCC Ağı'na üyeler arasında da ölçek farklılığı olduğu belirtilmelidir. İkincisi, araştırmada birincil veri kaynağı olarak belediyelerin faaliyet raporlarından yararlanılmıştır. Faaliyet raporları, tüm belediyeler tarafından hazırlanan öz-raporlama belgeleri niteliği taşıdığından belirli ölçüde yanlılık içerebilmektedir. Bu durum, belediyelerin uygulamalarını olduğundan daha kapsamlı veya olumlu biçimde sunmalarına yol açabileceği gibi bazı faaliyetlerin eksik raporlanmasına da neden olabilmektedir. Dolayısıyla araştırma bulguları, belediyelerin fiili uygulamalarından ziyade faaliyet raporlarında yer verdikleri uygulamalar çerçevesinde değerlendirilmelidir. Öte yandan bu sınırlılık belediye web sitelerinden ilgili uygulamaya ait haberlerin kontrol edilmesi yoluyla etkisi azaltılmaya çalışılmıştır. Üçüncüsü, betimsel frekansa dayalı karşılaştırmada benimsenen yaklaşım iki sorun barındırmaktadır: birincisi, uygulamaların niceliği kalitelerini yansıtmayabilir. İkincisi, bazı uygulamalar (örneğin gerontomimari) diğerlerine (örneğin sosyal yardım) göre çok daha özgün, kapsamlı, yenilikçi ve maliyetli olabilmektedir. Ancak araştırma yaklaşımı kapsamında her ikisi de eşit ağırlıkta değerlendirilmiştir. Dolayısıyla araştırmadan elde edilen bulgular uygulamaların niteliğinden ziyade belediyelerin yaşlı dostu uygulama çeşitliliği ve görünürlüğü hakkında bilgi sunmaktadır. Diğer bir sınırlılık, kodlamaların tek bir araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiş olması ve kodlayıcılar arası güvenirliğin istatistiksel bir ölçütle değerlendirilmemiş olmasıdır. Bu durum, bazı faaliyetlerin ilgili kriterlerle eşleştirilmesinde araştırmacı yorumunun etkili olabilmesi ihtimalini beraberinde getirmektedir.

6. Bulgular ve Analiz

Çalışmanın bu bölümünde, Türkiye'de yaşlı dostu kent yaklaşımının belediyeler tarafından nasıl ele alındığının analiz edilmesi, belediyelerin yaşlılara yönelik politikalarının ve hizmetlerinin incelenmesi ile bu uygulamaların yaşlı dostu kent kriterleriyle ne ölçüde örtüştüğü değerlendirilmektedir. Tablo 3'te belediyelerin yaşlı dostu kent faaliyetlerine yer verilmektedir. İlgili tabloda uygulamaların kriterlerine ait kodlamaları ve toplam uygulama sayıları da gösterilmektedir.

Tablo 3. Yaşlı Dostu Kent Ağına Üye Belediyelerin Uygulamaları

Belediyeler	Uygulamalar	Kod	Top.
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Huzurevleri ve bakım evleri	K3	17
	Sağlıklı Yaş Alma ve Dayanışma Merkezleri	K1	
	Ring servisi ve hastaların sağlık hizmetine ulaştırılması	K2	
	65 yaş ve üzeri toplu taşımadan ücretsiz yararlanma	K2	
	Evde bakım hizmetleri (temizlik, bakım, onarım)	K8	
	Çok sayıda kurs (müzik, sanat, spor, dil vb.) verilmesi	K4	
	Kültürel geziler, konserler, sinema	K4	
	Spor faaliyetleri ve açık alan etkinlikleri	K4	
	Yerel Eşitlik Eylem Planı	K5	
	Yaşlı Hakları ve Sosyal İçerme Çalıştayı	K5	
	İzmir Kent Konseyi çalışma grupları	K6	
	Eğitimler (ruh sağlığı, demans vb.)	K7	
	Psikososyal ve sağlık bilgilendirme faaliyetleri	K7	
	Evde sağlık, fizyoterapi ve psikolojik destek	K8	
	Sosyal yardımlar (gıda, beslenme, nakdi vs.)	K8	
	Medikal malzeme desteği	K8	
	Alzheimer/Demans merkezleri	K1	
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Sağlıklı Yaşam Merkezi	K1	12
	Alzheimer/Demans Merkezi	K1	
	Hasta nakil ambulans hizmeti	K8	
	Evden hastaneye ulaşım desteği	K2	
	65 yaş ve üzeri toplu taşımadan ücretsiz yararlanma	K2	
	Evde temizlik, bakım, fizyoterapi ve onarım hizmetleri	K8	
	Atölye çalışmaları	K7	
	Yaşlılara yönelik özel haftalar, etkinlikler ve sergiler	K4	
	Yalnız yaşayan yaşlılara psikososyal destek	K8	
	Yaşlı Dostu Kent Çalıştayı	K5	
	Yaşlılara yönelik aktif takip ve sağlık bilgilendirmeleri	K7	
	Sosyal yardımlar (nakdi, giyim, yakacak vs.)	K8	
Muratpaşa Belediyesi	Yaşlı evleri (Yeşilbahçe, Sampi, Konuksever vb.)	K1	13
	Alzheimer Evi ve Demans Hareket Akademi	K1	
	65 yaş ve üzeri toplu taşımadan ücretsiz yararlanma	K2	
	Hasta nakil ambulans hizmeti	K8	
	Evde bakım hizmeti (temizlik, kişisel bakım vb.)	K8	
	Spor faaliyetleri (22 farklı branş)	K4	
	Yaşlılara yönelik sergiler ve kültürel etkinlikler	K4	
	Yerel Eşitlik Eylem Planı	K5	
	Yaşlı Meclisi ve çalışma grupları oluşturulması	K6	
	Dijital eğitimler ve seminerler	K7	
	Sosyal yardımlar (gıda, nakdi destek vb.)	K8	
	Alzheimer/demans danışmanlığı	K7	
	Sağlık kontrolleri (şeker, tansiyon vs.)	K8	

Tablo 3 (Devamı). Yaşlı Dostu Kent Ağına Üye Belediyelerin Uygulamaları

Kadıköy Belediyesi	65 yaş ve üzeri toplu taşımadan ücretsiz yararlanma	K2	**19**
	Yaşlılara yönelik sergiler ve çeşitli etkinlikler	K4	
	Geziler, sportif faaliyetler, konserler vs. düzenlenmesi	K4	
	Yaşlıların düzenli olarak telefonla aranması	K7	
	Yerinde yaşlı bakım hizmeti ve psikososyal destek	K8	
	Sosyal Yaşam Evleri	K1	
	Çeşitli kurslar (yoga, dans, müzik, resim vs.)	K4	
	Mobil sağlık taramaları (göz, işitme vb.)	K8	
	Toplumsal Eşitlik Birimi	K5	
	Alzheimer Merkezleri (Göztepe, 19 Mayıs)	K1	
	Refakatçi desteği	K8	
	Eğitimler ve atölyeler	K7	
	Kadıköy 65+ İhtiyaç Tespit Araştırması	K7	
	Alışveriş kartı uygulaması	K8	
	Yaşlılara Saygı Haftası ve Sempozyumu	K5	
	Hukuki danışmanlık desteği	K7	
	Engelsiz Kadıköy Projesi	K1	
	Kadıköy Huzur Vapuru Projesi	K4	
	Sosyal yardımlar (yemek, nakdi vs.)	K8	
Beşiktaş Belediyesi	65 yaş ve üzeri toplu taşımadan ücretsiz yararlanma	K2	15
	Sosyal yardımlar (nakdi, gıda, Dost Eller Mutfak vs.)	K8	
	Vefa Sosyal Destek Grubu	K8	
	Esenlik hizmetleri (ev temizliği, kuaför vs.)	K8	
	Yaşam Evleri (Ulus, Etiler)	K1	
	Evde sağlık hizmetleri (fizyoterapi, ölçümler vs.)	K8	
	Tıbbı Danışma Merkezi	K1	
	Her Yaşta Beşiktaş-Matra Projesi (Dijital Okuryazarlık)	K7	
	Her Yaşta Fonu (Bilgilendirme ve Seminer)	K7	
	65+ Yaşam Ofisi	K1	
	Gerontomimari hizmetleri	K3	
	Çeşitli yaşlı etkinlikleri (sergi, konser, yürüyüş vs.)	K4	
	Psikososyal destek ve terapi uygulamaları	K8	
	Yaşlılarla etkili iletişim ve deneyim atölyesi	K7	
	Yaşlı dostu egzersiz alanı	K1	
Seyhan Belediyesi	65 yaş ve üzeri toplu taşımadan ücretsiz yararlanma	K2	9
	Halk Kart uygulaması	K8	
	Sosyal yardım (nakdi, ayni vs.)	K8	
	Evde sağlık ve bakım hizmetleri	K8	
	Ev eşyası sağlama hizmeti	K3	
	Çamaşırhane hizmeti	K8	
	Yaşlı ziyaretleri gerçekleştirilmesi ve hediyeler verilmesi	K4	
	Psikolojik destek hizmeti	K8	
	Diyetisyenlik hizmeti	K8	
Bornova Belediyesi	65 yaş ve üzeri toplu taşımadan ücretsiz yararlanma	K2	8
	Evde bakım hizmetleri (kuaför, diş vs.)	K8	
	Sağlıklı Yaş Alma Merkezi	K1	
	Danışmanlık ve çağrı merkezi hizmeti	K7	
	Hasta ring servisi	K2	
	Sosyal yardımlar (nakdi, ayni vs.)	K8	
	Kent Market ve alışveriş kartı	K8	
	Yaşlılara yönelik kültürel etkinlikler (gezi, müzik vs.)	K4	

Kaynak: Belediyelere Ait Faaliyet Raporları (2020-2024); Belediyelerin Resmî Web Siteleri; WHO (2026a).

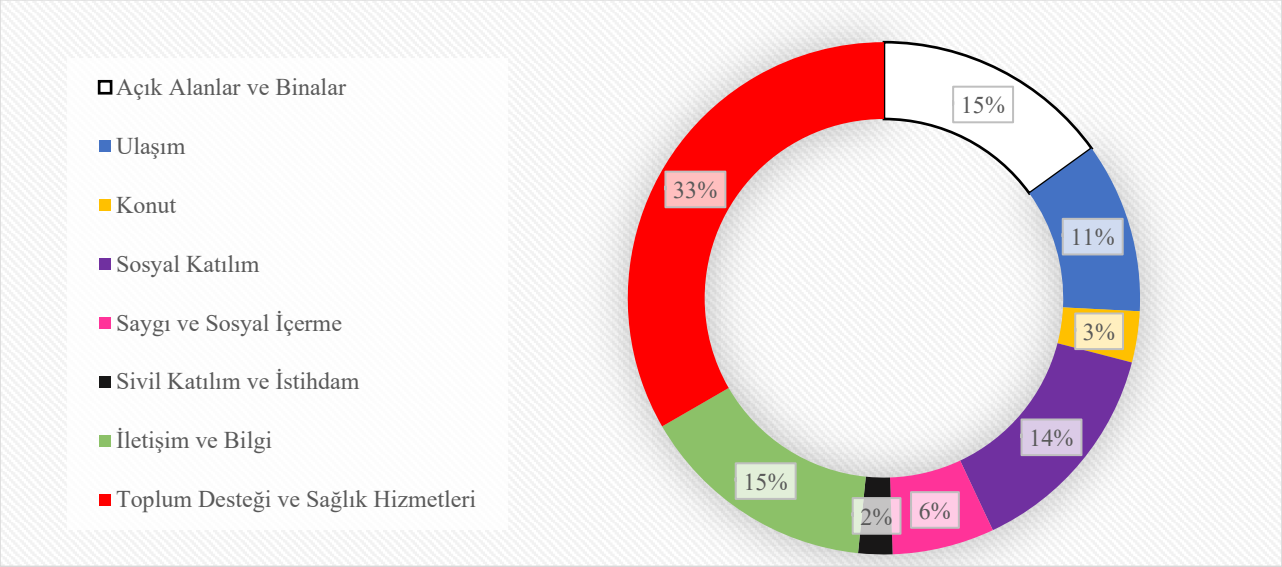

Şekil 3. Belediye Uygulamalarının Yaşlı Dostu Kent Kriterlerine Göre Oransal Dağılımı
Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur. Oranlamada yuvarlama yapılmıştır.

Tablo 3'ten yola çıkarak, Türkiye'de GNAFCC Ağı'na üye belediyelerin yaşlıların yaşamını kentsel alanda kolaylaştıran bir rolü olduğu görülmektedir. Türkiye'de yaşlıların yaşam kalitesini artıran, toplumsal refahlarını yükselten ve sosyal hayata katılımlarını arttıran uygulamaların gerçekleştirilmesi, yerel demokratik kuruluşlar olarak belediyelerin önemini göstermektedir.

Belediyelerin yaşlı dostu kent uygulamalarında sağlık ve bakım hizmetleri ön plana çıkmaktadır. Dolayısıyla yaşlı dostu kent kriterleri içerisinde "*toplum desteği ve sağlık hizmetleri*" kriteri belediyeler tarafından daha fazla önemsenmektedir. Nitekim son beş faaliyet döneminde yaklaşık yaşlı dostu uygulamaların üçte birini topluma sunulan destekler ve sağlık hizmeti uygulamaları almaktadır. Genel anlamda belediyelerin güçlü yönleri; toplum desteği ve sağlık hizmetleri, iletişim ve bilgi ile açık alanlar ve binalar kriterleridir. Belediyelerin ortalama düzeydeki uygulama alanları; sosyal katılım ve ulaşım kriterleridir. Belediyelerin zayıf yönleri ise; konut, saygı ve sosyal içerme ile sivil katılım ve istihdam kriterleri olarak belirlenmiştir. DSÖ yaşlı dostu kent kriterleri ve GNAFCC Ağı'na üye belediyelerin faaliyetlerine ilişkin sırasıyla şu değerlendirmelerde bulunulabilir:

Açık alanlar ve binalar: Yürüyüş yolları, parklar, aydınlatmalar ve banklar gibi açık alanların yaşlılar gözetilerek planlanması gerekmektedir. Bu bağlamda faaliyet raporlarında yeterli bir veri bulunamamıştır. Beşiktaş ve Kadıköy Belediyesi tarafından yaşlı dostu egzersiz alanı gerçekleştirildiği tespit edilebilmiştir. Ancak yaşlı dostu binalar veya mekânlar bağlamında belediyeler tarafından doğrudan yaşlıları ele alan merkezler ve ofisler kurulmuştur. İzmir Büyükşehir Belediyesi'nde ve Bornova Belediyesi'nde Sağlıklı Yaş Alma ve Dayanışma Merkezi, Kadıköy Belediyesi'nde Sosyal Yaşam Evleri ve Beşiktaş Belediyesi'nde 65+Yaşam Ofisi yaşlı dostu binalar bağlamında kurulmuşlardır. Bu merkezler ve diğer belediye binalarının fiziksel özelliklerinin yaşlı dostu olma düzeyleri ile ilgili bir bilgiye ise ulaşılamamıştır. Açık alanlarda ve binalarda yaşlıların erişimini ve yaşam kalitesini kısıtlayıcı unsurların ortadan kaldırılmasına yönelik çözümlere ihtiyaç duyulmaktadır.

Ulaşım: 65 yaş ve üzeri yaşlıların şehir içi toplu taşımadan ücretsiz yararlanması şeklindeki genel uygulamanın yanında ulaşım ve erişebilirlik konusunda sınırlı bir hizmet olanağı vardır. Mersin Büyükşehir Belediyesi, İzmir Büyükşehir Belediyesi ve Bornova Belediyesi tarafından sağlanan ring servisi ile hastaların sağlık hizmetlerine ulaştırılması mümkün olmaktadır. Öte yandan, yaşlı dostu durak, mobil uygulama, rehber veya refakatçi hizmeti, yaşlı park alanları, sesli ve görsel uyarı hizmetleri gibi yeni ve gerekli uygulamalar belediye faaliyet raporlarında yer almamaktadır.

Konut: Belediyelerin yaşlılara yönelik doğrudan uygun fiyatlı sosyal konut üretme faaliyetleri bulunmamaktadır. Öte yandan, Beşiktaş Belediyesi tarafından sağlanan gerontomimari hizmeti ile yaşlıların evleri fiziksel açıdan daha güvenilir ve sağlıklı hale getirilebilmektedir. Ayrıca belediyelerin kimsesiz veya bakıma muhtaç yaşlılara yönelik huzurevleri ve bakım evleri hizmeti sağlaması ciddi bir katkı potansiyeli taşımaktadır. İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin bu konudaki hizmeti (Zübeyde Hanım Huzurevi) önemli bir örnektir. Seyhan Belediyesi'nin konutlarında ev eşyası ihtiyacı olanlara sağladığı imkânlar da yaşlıların eksikliklerini gidermesine olanak vermektedir. Yaşlılara konut üretememe, konutlara iç mekân veya tasarım desteğinin yetersizliği, huzurevi ve bakımevi uygulamalarının bir belediye haricinde merkezi kuruluşlara bırakılması önemli eksiklikler olarak görülebilir.

Sosyal Katılım: Yaşlılar sosyal açıdan aktif olabilmelidirler. Bu bağlamda toplumla ve kentsel alanlarla etkileşim içerisinde yaşamaları ve çeşitli etkinliklere dâhil olmaları gerekmektedir. İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin müzik, sanat, spor, dil gibi birçok alanda sağladığı kurslar; Kadıköy Belediyesi'nin düzenli olarak yaşlı vatandaşlarının İstanbul Boğazı'nda düzenlenen turlarla sosyal katılımını ve etkileşimini artırmayı hedefleyen Huzur Vapuru Projesi; Muratpaşa Belediyesi'nin 22 farklı branşta yaşlılara yönelik spor faaliyetleri sunması gibi örnekler yaşlıların sosyal alandaki gelişimlerine, aktif katılımlarına ve fiziksel/mental sağlıklarını iyileştirmelerine katkı sunmaktadır.

Saygı ve Sosyal İçerme: Yaşlıların kendilerini toplumun önemli bir parçası olarak görmeleri gerekmektedir. Bu bağlamda dezavantajlı gruplar içerisinde yer alan yaşlıların eşit haklara sahip olması, haklara eşit şekilde ulaşabilme ve her türlü imkândan yararlanabilmeleri sağlanmalıdır. Toplumsal uyum ve bütünleşme açısından belediyelerin yaşlılara yönelik hizmetleri olabilmektedir. İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin Yerel Eşitlik Eylem Planı ve Yaşlı Hakları ve Sosyal İçerme Çalıştayı; Kadıköy Belediyesi'nin Yaşlılara Saygı Haftası ve Sempozyumu; Kadıköy Belediyesi'nin Toplumsal Eşitlik Birimi şeklindeki planları ve etkinlikleri örnek gösterilebilir. Saygılı, huzurlu ve dayanışmacı bir toplumun kurulabilmesi ve sürdürülebilmesi için yaşlılara yönelik saygıyı ve sosyal içermeyi artırıcı daha fazla politikaya gerek duyulmaktadır. Sadece sosyal etkinlikler ve yardımlar yönündeki belediye uygulamaları yaşlıların toplumdaki konumlarını yükseltme noktasında kısıtlayıcı faaliyetlerdir.

Sivil Katılım ve İstihdam: Yaşlılar, sosyal hayatın yanında aynı zamanda kendilerini karar alıcı durumuna yerleştiren siyasal yaşama sivil katılımları yoluyla yerel alanda söz sahibi olabilmelidirler. Ayrıca emeklilik hayatları yanında ekonomik alanda da zamanlarının bir kısmında istihdamlarının devam etmesi sosyal yaşama katılım, sağlık harcamalarının rahat karşılanması ve ekonomik üretime katkı sağlamaları açısından ciddi katkı sunabilir. Yaşlı yoksunluğunun önlenmesini sağlayabilir. Bu yönde belediyelerin çalışmalarına bakıldığında sivil katılım boyutunda Muratpaşa Belediyesi'nde Yaşlı Meclisi ve Muratpaşa Kent Konseyi çalışma grupları ile İzmir Büyükşehir Belediyesi bünyesinde oluşturulan İzmir Kent Konseyi çalışma grupları, yaşlıların siyasal demokratik yaşama katılımlarına olanak sunmaktadır. İstihdam yönünde ise doğrudan yaşlılara yönelik bir istihdam yaratılmamaktadır. Ancak yaşlılar için gerçekleştirilen kurslar ve eğitimler yoluyla gelir etme imkânı oluşturulabilir.

İletişim ve Bilgi: Yaşlılara yönelik iletişim kanallarının varlığı ve sürekli açık tutulması ile bilgi edinmelerini sağlayıcı imkânların sunulması yaşlı bireylerin daha mutlu, katılımcı ve güvenli olmalarının yolunu açmaktadır. 7-24 belediye iletişim araçlarından yararlanma ve güncel konular ya da hayat kalitesine katkı sunabilecek çeşitli konularda (sağlık, tarım, ticaret, edebiyat vs.) bilgi faaliyetlerinden yararlanmaları psikolojik sağlıkları ve kendilerini geliştirmelerine olanak sağlamaktadır. Bu çerçevede, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nce sunulan eğitimler (ruh sağlığı, demans vb.), psikososyal ve sağlık bilgilendirme faaliyetleri; Mersin Büyükşehir Belediyesi'nin atölye çalışmaları (sanat, kültür, hobi vs.) ile yaşlılara yönelik aktif takip ve sağlık bilgilendirmeleri; Muratpaşa Belediyesi'nin dijital eğitimleri ve sağlık danışmanlığı hizmeti; Kadıköy Belediyesi ve Muratpaşa Belediyesi'nin eğitim odaklı seminerleri; Beşiktaş Belediyesi'nin Her Yaşta Beşiktaş-

Matra Projesi (Dijital Okuryazarlık), Her Yaşta Fonu Projesi (bilgilenme odaklı), Yaşlılarla etkili iletişim ve deneyim atölyesi hizmetleri; Bornova Belediyesi'nin Danışma masası ve çağrı merkezi hizmetleri iletişim ve bilgi faaliyetlerine örnek sunulabilir. GNAFCC Ağı'na üye belediyelerin faaliyet raporlarında iletişim ve bilgiye yönelik çok sayıda uygulamaya yer verilmiştir.

Toplum Desteği ve Sağlık Hizmetleri: Yaşlıların günlük yaşamlarını kolaylaştırmalarını ve sağlıklı şekilde yaş almalarını sağlamak yönünde çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu noktada belediyelerin önemli görev ve sorumlulukları söz konusudur. Toplum desteği bağlamında sosyal yardımlar yapılabilmektedir. GNAFCC Ağı'na üye belediyelerin tümü nakdi ve ayni yardımlarda bulunmaktadırlar. Ayrıca bu belediyelerin en güçlü yönleri evde sağlık bakımları ile yaşlıların sağlık ihtiyaçlarını sürdürülebilir şekilde gerçekleştirmeleridir. Bu hizmetler sayesinde ekonomik zorluk yaşayan yaşlıların gıda, yakıt, giyecek vb. ihtiyaçları sağlanmakta aynı zamanda da sağlık, temizlik ve kişisel bakımları belli aralıkla etkin şekilde gerçekleştirilmektedir. Toplum desteği ve sağlık hizmetleri, GNAFCC Ağı'na üye belediyelerin en yoğun şekilde gerçekleştirdikleri hizmetlerdir.

Tablo 4. Yaşlı Dostu Kent Ağına Üye Belediyelerin Yaşlı Dostu Uygulamalarının DSÖ Kriterleri Bağlamında Karşılaştırmalı Analizi[5]

Belediye / **DSÖ Kriteri**	İzmir B.B.	Mersin B.B.	Muratpaşa Bel.	Kadıköy Bel.	Beşiktaş Bel.	Seyhan Bel.	Bornova Bel.
Açık alanlar ve binalar	✓✓	✓✓	✓✓	✓✓✓	✓✓✓	-	✓
Ulaşım	✓✓	✓✓	✓	✓	✓	✓	✓✓
Konut	✓	-	-	-	✓	✓	-
Sosyal Katılım	✓✓✓	✓	✓✓	✓✓✓	✓	✓	✓
Saygı ve Sosyal İçerme	✓✓	✓	✓	✓✓	-	-	-
Sivil Katılım ve İstihdam	✓	-	✓	-	-	-	-
İletişim ve Bilgi	✓✓	✓✓	✓✓	✓✓✓	✓✓✓	-	✓
Toplum Desteği ve Sağlık Hizmeti	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

İzmir Büyükşehir Belediyesi, Beşiktaş Belediyesi, Muratpaşa Belediyesi ve Kadıköy Belediyesi hizmet çeşitliliği ve uygulama sayısı bakımından diğer üç belediyeye göre daha fazla öne çıkmıştır. En fazla hizmet uygulaması Kadıköy Belediyesi (19), İzmir B.B. (17), Beşiktaş Belediyesi'ne (15) aittir. En az hizmet uygulaması ise Bornova Belediyesi (8), Seyhan Belediyesi (9) ve Mersin B.B. (12) tarafından belirlenmiştir. Toplum desteği ve sağlık hizmetleri kriterinde diğer kriterlere kıyasla daha fazla uygulama tespit edilmiştir. Sivil katılım ve istihdam uygulamaları ise belediyelerin en az uygulamanın tespit edildiği kriter olduğu alan olarak belirlenmiştir.

[5]1 uygulama -zayıf (tek işaret)-, 2 uygulama -ortalama (çift işaret)-, 3 ve üstü uygulama -güçlü (üç işaret)- şeklinde kodlama gerçekleştirilmiştir. Zayıf, ortalama ve güçlü şeklindeki derecelendirme Tablo 3'te yer alan verilere göre gerçekleştirilmiştir. Herhangi bir uygulaması olmayan eksi (-) işareti almıştır.

7. Türkiye'de Belediyelerin Yaşlı Dostu İyi Uygulama Örnekleri

Türkiye'nin yaşlı nüfusa doğru ilerlemesi yerel yönetimleri bu yönde yaratıcı çözümlere itmektedir. Yaşlı dostu uygulamalarda genellikle yardımlar, ücretsiz veya indirimli ulaşım, meslek ve beceri kursları, gündüz ve gece bakımevleri, evde sağlık ve diğer hizmetler, psikolojik ve rehberlik gibi sosyal hizmet veya politikalar ön plandadır (Karakuş, 2018, s. 89). İyi uygulamaların paylaşılması, yaşlı dostu kentler oluşturma gayretindeki kent yönetimleri tarafından en faydalı projelerin belirlenmesine yardımcı olabilir. Bu nedenle Türkiye'de GNAFCC Ağı'na üye belediyeler tarafından gerçekleştirilen dört iyi uygulama örneği seçilmiştir. Bu çalışmada incelenen iyi uygulamalar, yaşlı dostu kent yaklaşımının farklı politika alanlarını temsil eden örnekleri ortaya koymak amacıyla seçilmiştir. Bu kapsamda sağlık ve bakım hizmetleri, sosyal katılım, yönetişim ve karar alma süreçlerine katılım ile yaşlı dostu fiziksel çevre tasarımı alanlarında öne çıkan uygulamalara yer verilmiştir. İyi uygulamaların örneklem kapsamında olmasına ve uzun yıllardır kurumsal şekilde devam ettirilmesine özen gösterilmiştir. Uygulamaların farklı belediyelerden seçilmesi, tek bir belediyeye odaklanmak yerine yaşlı dostu kent anlayışının farklı hizmet modelleri ve uygulama yaklaşımları üzerinden nasıl hayata geçirildiğini belirlemeyi ve iyi uygulama çeşitliliğini bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Evde Sağlık Bakımı Hizmeti: Sağlık ve bakım hizmetleri kapsamında İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırlarında yaşayan, hizmet almak için müracaat etmiş ya da ihbar edilmiş olan, sosyo-ekonomik yoksulluk ve yoksunluk içinde bulunan, günlük yaşam faaliyetlerini tek başına sürdüremeyen hasta, yaşlı ve engelli ihtiyaç sahibi kişilere şu evde sağlık ve bakım hizmetleri sunulmaktadır (İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2021, s.102):

- *Sosyal Ön Değerlendirme Hizmeti:* Yaşlıların yaşam durumları, ihtiyaçları ve sorunları hakkında bilgi toplama yoluyla uygun sosyal yardım ve hizmetlerin planlanması sürecini içerir.
- *Yara Bakım Hizmeti:* Yaşlıların yaralarının uzman sağlık personelleri tarafından takibi, temizlenmesi ve tedavi edilmesini sağlar.
- *Psikolojik Destek Hizmeti:* Yaşlılara alanında yetkin psikologlar tarafından psikolojik destekte bulunulmasını kapsamaktadır.
- *Kişisel Bakım Hizmeti:* Yaşlıların günlük yaşamlarını daha sağlıklı ve temiz bir şekilde sürdürebilmelerini sağlamak amacıyla gerçekleştirilen hijyen, temizlik ve bakım süreçlerinin profesyonel şekilde yapılmasıdır.
- *Ev Temizliği Hizmeti:* Yaşadığı ortamın temizliğini yapamayacak durumda olan yaşlılara, evlerinde verilen temizlik hizmeti sağlanmasıdır.
- *Fizik Tedavi Hizmeti:* Yaşlıların ihtiyaç duydukları ve hareket kabiliyetlerini engelleyen fiziksel koşullara müdahale edilmesidir.

Sosyal Yaşam Merkezi: Kadıköy Belediyesi tarafından kurulan ve 2013 tarihinde hizmete başlayan Sosyal Yaşam Evi, 65 yaş üstündeki kişilerin vakitlerini değerlendirebileceği bir birimdir. Sosyal Yaşam Merkezi'nde şu faaliyetler gerçekleştirilmektedir (Kadıköy Belediyesi, t.y.):

- *Aktif ve Sağlıklı Yaş Alma Seminerleri:* Uzman kuruluşların desteği ile sağlıklı yaşlanma, kadın sağlığı, depresyon ve stresle başa çıkma, hipertansiyon vb. birçok konuda seminerler verilmektedir.
- *Kişisel Bakım Hizmetleri:* Belediyede görevli kuaförler tarafından sağlığa uygun koşullarda saç kesimi, sakal tıraşı, el ve ayak bakımı gibi temel kuaförlük hizmeti verilmektedir.
- *Kişisel Gelişim Faaliyetleri:* Halkın talepleri çerçevesinde resim, seramik, el sanatları, örgü, yoga, pilates, dans, nefes terapisi, tiyatro, satranç, ingilizce, bilgisayar, müzik atölyesi faaliyetleri yapılmaktadır.
- *Psikolojik Destek Hizmetleri:* Uzman bir psikolog tarafından uluslararası standartlara uygun bireysel danışmanlık ve grup çalışmaları yapılmaktadır.

- *Boş Zaman Değerlendirme Faaliyetleri:* Merkezde, yaşlıların satranç, domino, scrabble, tavla gibi oyunlar oynayabilecekleri, televizyon izleyebilecekleri, kitap okuyabilecekleri aktivite odaları ve tarımsal hobi bahçesi bulunmaktadır.
- *Sosyo Kültürel Faaliyetler:* Kişilerin kültürel bilgi birikimlerini arttırmak amacıyla çeşitli kültürel, sosyal ve sanatsal etkinlikler düzenlenmektedir.

Yaşlı Meclisi (Konseyi): Yaşlılar Konseyi, 2019 yılında Antalya'da Muratpaşa Belediyesi tarafından kurulmuştur. Konseyin amacı, 60 yaş üstü yaşlıların kentte söz sahibi olabileceği bir platform oluşturmaktır. Yaşlılar Konseyi'nin temel amacı, yaşlıların algı ve görüşlerini dikkate alarak, yaşlı bakış açısıyla bir ortam yaratmaktır. Konseyin hedefi, gönüllülük esasına dayalı çalışma modeliyle katılımcı demokrasi anlayışını yaymaktadır. 30 kadın ve 30 erkekten oluşan 60 yaşlı gönüllü bulunmaktadır. Yürütme kurulu, 7 alt komite belirlemiştir. Bunlar; yaşlıların hakları, sürdürülebilir ve erişilebilir kent, çevre, kuşaklar arası ilişkiler, sağlıklı yaşlanma, yaşam boyu öğrenme, kültür ve sanattır. Konsey, yaşlıların deneyimlerini görünür kılmayı sağlamaktadır (WHO, 2026; Muratpaşa Belediyesi, 2021).

Gerontomimari: Türkiye'de ilk olan ve Beşiktaş Belediyesi tarafından hayata geçirilen "gerontomimari" yaşlılara yönelik bir mimari anlayışıdır. Bu hizmet, 75 yaş ve üzeri yalnız yaşayan kişilerin düşme risklerini en aza indirerek muhtemel kazaların önüne geçmek amacıyla sunulmaktadır. Gerontomimari ile evlerde düşme riski testlerine uygun, her bireye özel düzenlemeler yapılmaktadır. Bu çalışma sayesinde yaşlı dostu yaşam alanı yaratma yanında ilçe sınırlarındaki yaşlıların ihtiyaçlarını tespit edilmesi mümkün olmaktadır. Sağlık, güvenlik ve yaşam kalitesini artırmaya yönelik bir uygulamadır (Beşiktaş Belediyesi, t.y.). Bu hedef doğrultusunda; kişinin kullandığı odaları daraltıp kapatarak güvenli hale getirmek, zemini kaymaz hale getirmek, kişiye uygun aydınlatma sağlamak, tuvalet ve banyoyu tutma barlarını desteklemek, banyoda kişinin kullanabileceği bir ortam yaratmak ve köşe yerleri yumuşatmak öncelikler arasındadır (WHO, 2026b).

Burada belirtilen iyi uygulamalar yaşlılara yönelik sağlık imkânları, sosyalleşmeye yönelik çözümler, fiziksel alanların güçlendirilmesi ve yönetime katılım süreçleriyle aktif bir siyasi vatandaş olmakla ilgilidir. Bunun yanında yaşlılara yönelik ekonomik boyutta da iyi uygulamalara ihtiyaç duyulabilir. İyi uygulamaların tüm ülke sınırları içerisinde yaygınlaştırılması önerilebilir.

8. Sonuç

Yaşlı dostu kent yaklaşımının yerel düzeydeki uygulamaları, belediyelerin yaşlı bireylere yönelik politika ve hizmetlerinin DSÖ tarafından belirlenen kriterler çerçevesinde değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu doğrultuda çalışma, belediyelerin uygulama profillerini, güçlü ve sınırlı kaldıkları kriterleri ve iyi uygulama örneklerini incelemektedir. Araştırma kapsamında, Türkiye'de GNAFCC Ağı'na üye yedi belediyenin 2020–2024 dönemindeki uygulamaları karşılaştırmalı olarak ele alınmış; veriler karşılaştırmalı nitel içerik analizi ve betimsel frekans analizi yöntemleriyle çözümlenmiştir.

Çalışmada ilk olarak, GNAFCC Ağı üyesi belediyelerin yaşlı dostu kent kriterleri açısından nasıl bir profile sahip olduğuna ilişkin araştırma sorusuna cevap aranmıştır. Türkiye'de Ağ'a üye belediyelerin yaşlılara yönelik faaliyetleri çoğunlukla bilgi verme, evde bakım, ev temizliği, sağlık taraması, hasta nakil hizmetleri, psikososyal destek ve sosyal yardım gibi hizmetler etrafında şekillenmektedir. Buna karşılık sivil katılım ve istihdam ile saygı ve sosyal içerme kriterleri yaşlıların karar alma süreçlerine doğrudan katılımını, gönüllülük esaslı faaliyetlerini, aktif vatandaşlığını ve çalışma yaşamına dâhil olmasını (üretici olmasını) içermektedir. Bu karşıtlığın belediyelerin yaşlıları nasıl konumlandırdığına ilişkin önemli bir paradoksa işaret ettiği söylenilebilir. Belediyelerin yaşlıları çoğu zaman hizmet alan, bakım ihtiyacı duyan ve korunması gereken bir grup olarak gördükleri belirtilebilir. Ancak yaşlı dostu kent yaklaşımı, sekiz kriter bağlamında değerlendirildiğinde; yaşlıları daha fazla aktif vatandaş, gönüllü ve üretici bir birey ile karar alma

süreçlerinin (yönetişimin) bir paydaşı olarak değerlendirmektedir. Dolayısıyla Türkiye'de yaşlı dostu kent olma iddiasındaki ağ üyesi belediyelerin, aktif yaşlanmayı teşvik eden politikalardan ziyade pasif ve bağımlı yaşlanmaya yönelik hizmetlere ağırlık verdiği söylenebilir.

Çalışmada ikinci olarak, GNAFCC Ağı üyesi belediyelerin hangi yaşlı dostu kriterleri açısından güçlü ve zayıf olduğu yönünde araştırma sorusu irdelenmiştir. Bu bağlamda toplam 93 uygulama tespit edilmiştir. Bulgular, GNAFCC Ağı üyesi belediyelerin toplum desteği ve sağlık hizmetleri (K8, %33, 1. sıra) kriterinde güçlü, sivil katılım ve istihdam (K6, %2, 8. sıra) kriterinde ise zayıf kaldığını ortaya koymaktadır. Genel olarak değerlendirildiğinde, belediyelerin güçlü yönlerini toplum desteği ve sağlık hizmetleri (K8, %33), iletişim ve bilgi (K7, %15) ile açık alanlar ve binalar (K1, %15) kriterleri oluşturmaktadır. Sosyal katılım (K4, %14) ve ulaşım (K2, %11) kriterleri, belediyelerin orta düzeyde performans sergiledikleri alanlar olarak öne çıkmaktadır. Buna karşılık sivil katılım ve istihdam (K6, %2), konut (K3, %3) ile saygı ve sosyal içerme (K5, %6) kriterleri belediyelerin zayıf yönleri olarak belirlenmiştir.

Üçüncü olarak, GNAFCC Ağı üyesi belediyelerin DSÖ kriterleri kapsamında öne çıkan iyi uygulama örnekleri incelenmiştir. Bu kapsamda, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin Evde Sağlık ve Bakım Hizmeti sağlık ve bakım hizmetlerinin bütüncül biçimde sunulması; Kadıköy Belediyesi'nin Sosyal Yaşam Merkezi sosyal katılımın ve kuşaklararası etkileşimin desteklenmesi; Muratpaşa Belediyesi'nin Yaşlı Konseyi yaşlıların kentsel karar alma süreçlerine etkin katılımı; Beşiktaş Belediyesi'nin Gerontomimari projeleri ise erişilebilirlik ve ev içi güvenliğinin geliştirilmesi bakımından öne çıkmıştır.

Yaşlı dostu kent literatürü ile araştırma sonuçları arasında benzerlikler ve farklılıklar bulunmaktadır. Kentsel alanlarda yaşlı dostu uygulamalar geliştirmenin önemine ilişkin literatürde uzlaşı söz konusudur (Rémillard-Boilard vd., 2021, s. 1; Stells, 2015, s. 45; Fitzgerald & Caro, 2014, s. 3). Rémillard-Boilard vd.'nin (2021) farklı ülkelerden 11 kenti kapsayan çoklu vaka çalışması ile bu çalışmanın bulguları arasında bir kıyaslama yapılırsa temel benzerlik yaşlı dostu uygulama çeşitliliğinin (konferanslar, eğitim kursları, iletişim ağları, gezi ve spor faaliyetleri, meclisler vb.) sağlanmasıdır. Temel farklılık ise toplum desteği ve sağlık hizmetleri şeklindeki kriterden ziyade daha fazla aktif yaşlanmayı esas alan sivil katılım kriterinin birden fazla kentte (ör. Portland, Dijon, Manchester, Brüksel, Hong Kong) daha çok benimsenmiş olmasıdır. Bu farklılığın ülkelerin yaşlılığa yönelik algı farklılıkları ve siyasal demokratik ortamdan kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Çakıcı ve Atay (2024) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da toplum desteği ve sağlık hizmetlerinin yaşlı dostu uygulamalarda ön plana çıktığı yönünde benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Ancak, iletişim ve bilgi ile açık alanlar ve binalar kriterleri açısından iki çalışma arasında dikkate değer bir farklılaşma mevcuttur. Çakıcı ve Atay'ın (2024) aksine, bu araştırmada söz konusu iki kriterin de belediye faaliyetlerinde ön plana çıktığı saptanmıştır. Diğer bir çalışmada Świąder vd. (2025) dört Avrupa kentinin (Kraków, Wrocław, Lahey, Bükreş) yaşlı dostu kent uygulamalarını mekânsal koşullar açısından incelemişlerdir. Yazarlar, özellikle açık alanlar ve binalar (Bükreş hariç), ulaşım, toplum desteği ve sağlık hizmetleri boyutlarında ilgili kentlerin olumsuzluklarını ortaya koyarken; sivil katılım ve istihdam, sosyal katılım, saygı ve sosyal içerme konularında kentlerin olumlu taraflarını tespit etmişlerdir. Değerlendirme ölçütlerindeki farklılıklar nedeniyle iki çalışmanın bulguları doğrudan karşılaştırılamasa da DSÖ'nün sekiz kriteri çerçevesinde yaşlı dostu kent uygulamalarını ele almaları bakımından çalışmalar arasında anlamlı bir ilişki kurulabilir. Yıldız (2021), belediyelerin yaşlı dostu uygulamalarında farklı yaklaşımlar ve uygulamalar benimsediğini ortaya koyarken, mevcut araştırmada yakın kentsel ölçeğe sahip belediyelerin uygulamalarında belirli ölçüde benzerlikler tespit edilmiştir. Diğer taraftan, WHO'nun (2002) aktif yaşlanma yaklaşımında sağlık, katılım ve güvenlik olmak üzere üç temel sütun altında ele alınan politika alanları, bu çalışmada incelenen sekiz kriterle yakından ilişkilidir. Bununla birlikte, özellikle yaşlı bireylerin toplumsal yaşama, karar alma süreçlerine ve istihdama katılımını destekleyen uygulamaların sınırlı olması, aktif yaşlanma politikalarının katılım boyutunda yeterince geliştirilemediğine işaret etmektedir. Bu durum, söz

konusu politika alanında politika geliştirme düzeyinin en azından incelenen ağ üyesi belediyeler açısından henüz istenen düzeye ulaşmadığını göstermektedir.

Araştırmanın genel ve özel olmak üzere iki temel katkısı bulunmaktadır. Genel katkı, Türkiye'deki GNAFCC üyesi belediyelerin yaşlı dostu uygulamalarını daha geniş bir zaman aralığında ve kapsamda inceleyerek literatürdeki mevcut eksiklikleri gidermeye yönelik bir değerlendirme sunmasıdır. Bu kapsamda araştırma, İzmir Büyükşehir Belediyesi'ni de incelemeye dâhil ederek örneklemi genişletmekte, 2020–2024 dönemindeki belediye uygulamalarını değerlendirmekte, DSÖ'nün sekiz kriteri doğrultusunda betimsel frekans analizi ve karşılaştırmalar gerçekleştirmekte ve farklı yerel yönetimlere örnek oluşturabilecek iyi uygulamaları sistematik biçimde ortaya koymaktadır. Özel katkı ise elde ettiği bulgular doğrultusunda teorik ve pratik olarak iki şekilde ele alınabilir. Teorik boyutta araştırma, DSÖ'nün sekiz yaşlı dostu kent kriterinin yalnızca mekânsal değerlendirmeler üzerinden değil, yerel yönetimlerin yıllık faaliyet raporları gibi kurumsal belgeleri üzerinden de ampirik olarak ölçülebileceğini göstermektedir. Bunun yanında, "*hizmet odaklı (pasif) yaklaşım*" ile "*katılım odaklı (aktif) yaklaşım*" arasındaki kavramsal ayrımı Türkiye ölçeğinde görünür kılarak, yaşlı dostu kent literatürünün teorik zeminini güçlendirmektedir. Pratik boyutta ise GNAFCC üyesi belediyelerin uygulama profillerini somut verilerle ortaya koyarak, belediyelerin hangi DSÖ kriterlerinde (özellikle sivil katılım ve istihdam, konut, saygı ve sosyal içerme) sınırlı kaldığını net bir şekilde göstermektedir. Bu tespitlerin, ağ üyesi belediyelere gelişime açık alanlarını teşhis etme, bütçe ve hizmet önceliklerini yeniden yapılandırma ve katılım odaklı yaşlılık politikalarına geçiş yapma hususlarında yol gösterici olması beklenmektedir. Bu doğrultuda yaşlı meclislerinin işlevsel hale getirilmesi, yaşlılara yönelik eylem planlarının hazırlanması, yaşlı dostu bütçeleme uygulamalarının geliştirilmesi, kurumlar arası iş birliğinin güçlendirilmesi, yaşlıların ihtiyaçlarına uygun konut çözümlerinin üretilmesi ve istihdam olanaklarının artırılması belediyelerin öncelikli politika alanları arasında yer almalıdır.

Bu araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. İlk olarak, yalnızca DSÖ GNAFCC üyesi belediyelerin incelenmesi, bulguların diğer belediyelere genellenmesini sınırlandırmaktadır. Gelecek araştırmalarda, ağa üye olmayan belediyelerin de incelemeye dâhil edilerek karşılaştırmalı analizler yapılması önerilmektedir. İkinci olarak, faaliyet raporları ve resmî web sitelerindeki verilerin öz-raporlama niteliği taşıması, uygulamaların kapsamı ve etkilerinin tam olarak değerlendirilmesini güçleştirmektedir. Bu sınırlılığın giderilmesi amacıyla, gelecekteki çalışmalarda saha araştırmalarından, yaşlı bireylerle yapılacak görüşmelerden ve yaşlıların belediye hizmetlerine ilişkin algılarını ölçen anketlerden yararlanılabilir. Üçüncü olarak, uygulamaların niceliğine dayalı değerlendirme yaklaşımı, hizmetlerin niteliğini ve yaşlı bireylerin yaşam kalitesine katkısını doğrudan yansıtmayabilir. Bu nedenle, niceliksel göstergelerin yanı sıra hizmetlerin erişilebilirliğini, etkililiğini ve yararlanıcı memnuniyetini dikkate alan nitelik ağırlıklı değerlendirme (puanlama) modellerinin geliştirilmesi önerilmektedir. Dördüncü olarak, kodlama sürecinin tek kodlayıcı tarafından yürütülmesi, kodlama kararlarının tutarlılığının bağımsız biçimde sınanmasını sınırlamaktadır. Gelecek araştırmalarda birden fazla kodlayıcının sürece dâhil edilmesi ve kodlayıcılar arası uyumun uygun istatistiksel yöntemlerle değerlendirilmesi araştırma güvenirliğini artıracaktır. Son olarak, büyükşehir ve ilçe belediyelerinin karşılaştırılması, görev, yetki, kaynak ve hizmet ölçeği farklılıkları nedeniyle sonuçların yorumlanmasını güçleştirmektedir. Bu doğrultuda, gelecekteki çalışmalarda benzer idari statüye ve hizmet ölçeğine sahip belediyelerin karşılaştırılması önerilmektedir.

Sonuç olarak, belediyelerin yaşlılara yönelik bakım ve yardım odaklı hizmetleri önemli olmakla birlikte, yaşlı dostu bir kent oluşturmak için tek başına yeterli değildir. Bu hizmetlerin yanı sıra yaşlıların aktif yaşlanmayı destekleyen ve karar alma süreçlerine katılımlarını güçlendiren politikaların geliştirilmesi gerekmektedir. Yaşlı dostu kent yaklaşımının başarısı, yalnızca yaşlılara sunulan hizmetlerin çeşitliliğiyle değil, yaşlıların bağımsızlıklarını koruyabilmeleri, toplumsal yaşama etkin biçimde katılabilmeleri ve kentsel yaşamın eşit birer öznesi olarak kabul edilmeleriyle değerlendirilmelidir.

Kaynaklar

Ak Çetin, D. (2025). Yaşlı dostu kent perspektifinden TR33 bölgesi belediyelerinin uygulamaları. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi, 8*(6), 446–462. https://doi.org/10.26677/TR1010.2025.1547

Aközer, M., Nuhrat, C., & Say, Ş. (2011). Türkiye'de yaşlılık dönemine ilişkin beklentiler araştırması. *Aile ve Toplum: Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi, 7*(27), 103–128. https://doi.org/10.21560/spcd.73482

Aldıkaçtı, O. (1997). Sosyal devlet. *Anayasa Yargısı Dergisi, 14,* 79–85. https://www.anayasa.gov.tr/media/4709/oaldikacti.pdf

Alley, D., Liebig, P., Pynoos, J., Banerjee, T., & Choi, I. H. (2007). Creating elder-friendly communities: Preparations for an aging society. *Journal of Gerontological Social Work, 49,* 1–18. https://doi.org/10.1300/J083v49n01_01

Arslan, M. (2024). Yaşlanan nüfusa ilişkin belediyelerin faaliyetleri. *Aile Dergisi, 2*(2), 60–84. https://doi.org/10.70348/aile.2024.8

Aydın, M. K., & Çakmak, E. E. (2017). Sosyal devletin temelleri. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi, 1,* 1–19. https://izlik.org/JA38KM32PB

Beard, J. R., & Petitot, C. (2010). Ageing and urbanization: Can cities be designed to foster active ageing? *Public Health Reviews, 32*(2), 427–450. https://doi.org/10.1007/BF03391610

Becerikli, K., & Bayram, S. (2024). Aktif yaşlanma politikalarının yaşlı dostu kentler bağlamında irdelenmesi. *Bozok Journal of Engineering and Architecture, 3*(1), 12–20. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3915291

Bennett, R. J. (1997). Administrative systems and economic spaces. *Regional Studies, 31*(3), 323–336. https://doi.org/10.1080/00343409750134728

Berg, B. L., & Lune, H. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (H. Aydın, Çev.). Eğitim Yayınevi.

Bertani, M., van Hoof, J., & Dikken, J. (2025). Getting older people's voices heard: A quantitative study using the validated Italian age-friendly cities and communities questionnaire in Venice Verona and Palermo. *Journal of Cross-Cultural Gerontology, 40,* 209–234. https://doi.org/10.1007/s10823-025-09532-1

Beşiktaş Belediyesi. (2021). *2020 yılı faaliyet raporu.* https://r2web.besiktasplus.app/public/plan-ve-raporlar/2020_yili_faaliyet_raporu.pdf

Beşiktaş Belediyesi. (2022). *2021 yılı faaliyet raporu.* https://r2web.besiktasplus.app/public/plan-ve-raporlar/2021_yili_faaliyet_raporu.pdf

Beşiktaş Belediyesi. (2023). *2022 yılı faaliyet raporu.* https://r2web.besiktasplus.app/public/plan-ve-raporlar/2022_yili_faaliyet_raporu.pdf

Beşiktaş Belediyesi. (2024). *2023 yılı faaliyet raporu.* https://r2web.besiktasplus.app/public/plan-ve-raporlar/2023_yili_faaliyet_raporu.pdf

Beşiktaş Belediyesi. (2025). *2024 yılı faaliyet raporu.* https://r2web.besiktasplus.app/public/plan-ve-raporlar/2024YiliFaaliyetRaporu.pdf

Beşiktaş Belediyesi. (t.y.). *65+ Yaşam Ofisi.* 3 Nisan 2026 tarihinde https://besiktas.bel.tr/hizmetler/saglik-hizmetleri/65-plus-yasam-ofisi/ adresinden erişildi.

Bornova Belediyesi. (2021). *2020 yılı faaliyet raporu.* https://api.bornova.bel.tr/2020FalliyerRaporu_dusuk-1-(1)47075164.pdf

Bornova Belediyesi. (2022). *2021 yılı faaliyet raporu.* https://api.bornova.bel.tr/Bornova_Belediyesi_2021_Faaliyet_Raporu-(1)521052520.pdf

Bornova Belediyesi. (2023). *2022 yılı faaliyet raporu.* https://api.bornova.bel.tr/Faaliyet-Raporu-2022-son-(1)223211067.pdf

Bornova Belediyesi. (2024). *2023 yılı faaliyet raporu.* https://api.bornova.bel.tr/2023_FAALIYET_RAPORU-(1)343201025.pdf

Bornova Belediyesi. (2025). *2024 yılı faaliyet raporu.* https://api.bornova.bel.tr/Faaliyet-Raporu-2024-(2)633105543.pdf

Briggs, A. (1961). The welfare state in historical perspective. *Archives Européennes de Sociologie, 2*(2), 221–258.

Brown, J. (1995). *The British welfare state: A critical history.* Blackwell.

Buckner, S., Mattocks, C., Rimmer, M., LaFortune, L., Dherani, M., & Bruce, N. (2019). Developing age-friendly cities: An evidence-based evaluation tool. *Journal of Population Ageing, 12,* 203–223. https://doi.org/10.1007/s12062-017-9206-2

Buffel, T., & Phillipson, C. (2016). Can global cities be "age-friendly cities"? Urban development and ageing populations. *Cities, 55,* 94–100. https://doi.org/10.1016/j.cities.2016.03.016

Buffel, T., Phillipson, C., & Rémillard-Boilard, S. (2019). Age-friendly cities and communities: New directions for policy and research. In D. Gu & M. E. Dupre (Eds.), *Encyclopedia of gerontology and population aging* (pp. 1–10). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-69892-2_1094-1

Caner, Ö. C., Gözün, G., Hilwah, A., & Gökçek, M. (2013). *Yaşlı dostu şehirler: Kavramsal çerçeve ve örneklerle değerlendirmeler.* Güneş Tıp Kitabevleri. https://www.geriatri.org.tr/pdf/Yasli_Dostu_Sehirler_Baski11_11_2013.pdf

Çakıcı, K., & Atay, E. (2024). Türkiye'de yaş dostu belediyecilik uygulamaları: Yaş dostu kentler ve topluluklar küresel ağı bağlamında bir inceleme. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi,* (87), 158–178. https://doi.org/10.26650/jspc.2024.87.1522632

Dönmez Kara, C. Ö., Yavaş, İ., & Erdem, A. D. (2022). Yaşlı dostu kent kavramı ve Türkiye'de uygulanabilirliği: Çanakkale ili örneği. *21. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Kongresi* içinde (ss. 35–67). https://tinyurl.com/42cyjf3j

Erdem, S., & Yavuz, C. (2020). Yaşlı dostu kentler. İçinde D. Say Şahin (Ed.), *Yaşlılık sosyolojisi* (ss. 281–297). Ekin Yayınevi.

Ersöz, H. Y. (2005). 5272 sayılı yasa öncesinde Türkiye'de belediyelerin sosyal politika alanındaki deneyimleri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 50,* 131–139. https://izlik.org/JA93LH57ZW

Fitzgerald, K. G., & Caro, F. G. (2014). An overview of age-friendly cities and communities around the world. *Journal of Aging & Social Policy, 26,* 1–18. https://doi.org/10.1080/08959420.2014.860786

Green, G. (2012). Age-friendly cities of Europe. *Journal of Urban Health: Bulletin of the New York Academy of Medicine, 90*(1), 116–128. https://doi.org/10.1007/s11524-012-9765-8

Greenfield, E. A. (2018). Age-friendly initiatives, social inequalities, and spatial justice. What makes a good life in late life? Citizenship and justice in aging societies. *Hastings Center Report, 48*(5), 41–45. https://doi.org/10.1002/hast.912

Greenfield, E. A., & Buffel, T. (2022). Age-friendly cities and communities: Research to strengthen policy and practice. *Journal of Aging & Social Policy, 34*(2), 161–174. https://doi.org/10.1080/08959420.2022.2049573

Greenfield, E. A., Oberlink, M., Scharlach, A. E., Neal, M. B., & Stafford, P. B. (2015). Age-friendly community initiatives: Conceptual issues and key questions. *The Gerontologist, 55*(2), 191–198. https://doi.org/10.1093/geront/gnv005

Hartt, M., & Biglieri, S. (2018). Prepared for the silver tsunami? An examination of municipal old-age dependency and age-friendly policy in Ontario, Canada. *Journal of Urban Affairs, 40*(5), 625–638. https://doi.org/10.1080/07352166.2017.1360744

İzmir Büyükşehir Belediyesi. (2021). *2020 yılı faaliyet raporu.* https://www.izmir.bel.tr/YuklenenDosyalar/Dokumanlar/43_30042021_044242_2020_faaliyet-raporu.pdf.pdf

İzmir Büyükşehir Belediyesi. (2022). *2021 yılı faaliyet raporu.* https://www.izmir.bel.tr/YuklenenDosyalar/Dokumanlar/43_29042022_120114_2904202211 1147186_1.pdf.pdf

İzmir Büyükşehir Belediyesi. (2023). *2022 yılı faaliyet raporu.* https://www.izmir.bel.tr/YuklenenDosyalar/Dokumanlar/43_24052023_111140_.pdf

İzmir Büyükşehir Belediyesi. (2024). *2023 yılı faaliyet raporu.* https://www.izmir.bel.tr/YuklenenDosyalar/Dokumanlar/43_09052024_090533_.pdf

İzmir Büyükşehir Belediyesi. (2025). *2024 yılı faaliyet raporu.* https://www.izmir.bel.tr/YuklenenDosyalar/Dokumanlar/43_16052025_023048_.pdf

Jackisch, J., Zamaro, G., Green, G., & Huber, M. (2015). Is a healthy city also an age-friendly city? *Health Promotion International, 30*(1), 108–117. https://doi.org/10.1093/heapro/dav039

Kadıköy Belediyesi. (2021). *2020 yılı faaliyet raporu.* https://kadikoyapi.kadikoy.bel.tr/b3b1c10279644268ac495b163a504f5f.pdf

Kadıköy Belediyesi. (2022). *2021 yılı faaliyet raporu.* https://kadikoyapi.kadikoy.bel.tr/86e4a6a02544421ab4d4fb261d73b47b.pdf

Kadıköy Belediyesi. (2023). *2022 yılı faaliyet raporu.* https://kadikoyapi.kadikoy.bel.tr/3819b7c2226947a5bd33f37dadd510a5.pdf

Kadıköy Belediyesi. (2024). *2023 yılı faaliyet raporu.* https://kadikoyapi.kadikoy.bel.tr/2f0f441bd04c46d0a31249fd08d76947.pdf

Kadıköy Belediyesi. (2025). *2024 yılı faaliyet raporu.* https://kadikoyapi.kadikoy.bel.tr/564fd14596d14f41a76de32bc12b5899.pdf

Kadıköy Belediyesi. (t.y.). Hizmetlerimiz. 31 Mart 2026 tarihinde https://sosyalyasamevi.kadikoy.bel.tr/ adresinden erişildi.

Karakuş, B. (2018). *Türkiye'de yaşlılara yönelik hizmetler, kurumsal yaşlı bakımı ve illerin durumu.* Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. https://www.aile.gov.tr/media/9323/kitaptuerkiyede-yaslilara-yonelik-hizmetler-kurumsal-ya%C5%9Fl%C4%B1-bak%C4%B1m%C4%B1-ve-illerin-durumu2018.pdf

Kesgin, B. (2023). *Yaşlı dostu şehirler* (Politika Notu 2023/53). İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı. https://doi.org/10.26414/pn053

Keyes, L., Collins, B., Tao, J., & Tiwari, C. (2022). Aligning policy, place and public value: Planning age friendly cities in municipal organizations. *Journal of Aging & Social Policy, 34*(2), 237–253. https://doi.org/10.1080/08959420.2022.2049570

Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8*(15), 170–189. https://izlik.org/JA54BW95FL

Kim, J. (2018). [Review of the book *International perspectives on age-friendly cities,* edited by F. G. Caro & K. G. Fitzgerald]. *Journal of Urban Affairs, 40*(1), 154. https://doi.org/10.1080/07352166.2017.1292081

Krippendorff, K. (2018). *Content analysis: An introduction to its methodology* (4th ed.). Sage.

Lustosa, L., Miller, W. C., Klicnik, J., & Dogra, S. (2026). Are municipalities putting their money where their mouth is when it comes to being age-friendly? The case of Durham Region in Canada. *Journal of Aging & Social Policy, 38*(4). https://doi.org/10.1080/08959420.2026.2630883

Mayring, P. (2014). *Qualitative content analysis: Theoretical foundation, basic procedures and software solution.* http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0168-ssoar-395173

McNeil-Gauthier, A. L., Milot, D. M., & Levasseur, M. (2024). How environments can promote active aging: Results from a case study of two municipalities in Quebec, Canada. *Canadian Journal of Public Health, 115,* 117–131. https://doi.org/10.17269/s41997-023-00806-0

Menec, V. H., & Brown, C. (2022). Facilitators and barriers to becoming age-friendly: A review. *Journal of Aging & Social Policy, 34*(2), 175–197. https://doi.org/10.1080/08959420.2018.1528116

Mersin Büyükşehir Belediyesi. (2021). *2020 yılı faaliyet raporu.* https://www.mersin.bel.tr/uploads/files/MBB%202020%20Y%C4%B1l%C4%B1%20Faaliyet%20Raporu.pdf

Mersin Büyükşehir Belediyesi. (2022). *2021 yılı faaliyet raporu.* https://www.mersin.bel.tr/uploads/files/MBB%202021%20Y%C4%B1l%C4%B1%20Faaliyet%20Raporu.pdf

Mersin Büyükşehir Belediyesi. (2023). *2022 yılı faaliyet raporu.* https://www.mersin.bel.tr/uploads/files/2022yilifaaliyetraporu84093036-547354.pdf

Mersin Büyükşehir Belediyesi. (2024). *2023 yılı faaliyet raporu.* https://www.mersin.bel.tr/uploads/files/faaliyetraporu2023convertlihali48923749-394238.pdf

Mersin Büyükşehir Belediyesi. (2025). *2024 yılı faaliyet raporu.* https://www.mersin.bel.tr/uploads/files/faaliyetraporu34668636-301686.pdf

Muratpaşa Belediyesi. (2021a). *2020 yılı faaliyet raporu.* https://muratpasa-bld.gov.tr/Uploads/75ccab472dd640d3b776506200e98a2b.pdf

Muratpaşa Belediyesi. (2021b, 1 Aralık). *Yaşlı Meclisi yeniden toplandı.* https://www.muratpasa-bld.gov.tr/haber/6037/yasli-meclisi-yeniden-toplandi

Muratpaşa Belediyesi. (2022). *2021 yılı faaliyet raporu.* https://muratpasa-bld.gov.tr/Uploads/773d01ecc6384ea5b84720c5b9780648.pdf

Muratpaşa Belediyesi. (2023). *2022 yılı faaliyet raporu.* https://muratpasa-bld.gov.tr/Uploads/5942bd6551624a8599a9f9fff57c6b34.pdf

Muratpaşa Belediyesi. (2024). *2023 yılı faaliyet raporu.* https://muratpasa-bld.gov.tr/Uploads/3b2dc85250a14269a4182d18bbc6db95.pdf

Muratpaşa Belediyesi. (2025). *2024 yılı faaliyet raporu.* https://muratpasa-bld.gov.tr/Uploads/c72d3deb24e64118bf9a186a07814651.pdf

Noordzij, J. M., Beenackers, M. A., Diez Roux, A. V., & van Lenthe, F. J. (2019). Age-friendly cities: Challenges for future research. *Bulletin of the World Health Organization, 97,* 436–437. https://doi.org/10.2471/BLT.18.224865

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2015). *Ageing in cities.* https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2015/04/ageing-in-cities_g1g51d27/9789264231160-en.pdf

Özbek, N. (2002). Osmanlı'dan günümüze Türkiye'de sosyal devlet. *Toplum ve Bilim, 92,* 7–33.

Özbudun, E. (2010). *Türk anayasa hukuku* (11. bs.). Yetkin Yayınları.

Özel, F. B. (2025). Yaşlı ve çevre ilişkisi üzerinden yaş dostu kenti anlamak: Samsun Büyükşehir Belediyesi örneği. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 29*(3), 934–956. https://doi.org/10.20296/tsadergisi.1610710

Özer, M. A. (2015). Sosyal ekonomi politikaları kapsamında sosyal belediyecilik anlayışı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 35,* 79–100. https://doi.org/10.21560/spcd.62757

Özgür, E. M., & Kılınç, N. (2022). Yaşlı dostu kentler ve topluluklara ilişkin kuramsal çerçevelerin gözden geçirilmesi. *Coğrafi Bilimler Dergisi, 20*(1), 310–337. https://doi.org/10.33688/aucbd.1078870

Pani-Harreman, K. E., Bours, G. J. J. W., Zander, I., Kempen, G. I. J. M., & van Duren, J. M. A. (2021). Definitions, key themes and aspects of "ageing in place": A scoping review. *Ageing & Society, 41,* 2026–2059. https://doi.org/10.1017/S0144686X20000094

Pektaş, E. K. (2010). Türkiye'de sosyal belediyecilik uygulamaları ve temel sorunlar. *Akademik İncelemeler Dergisi, 5*(1), 4–22. https://izlik.org/JA43CA28AC

Plouffe, L. A., & Kalache, A. (2011). Making communities age friendly: State and municipal initiatives in Canada and other countries. *Gaceta Sanitaria, 25*(2), 131–137. https://doi.org/10.1016/j.gaceta.2011.11.001

Plouffe, L., & Kalache, A. (2010). Towards global age-friendly cities: Determining urban features that promote active aging. *Journal of Urban Health: Bulletin of the New York Academy of Medicine, 87*(5), 733–739. https://doi.org/10.1007/s11524-010-9466-0

Portegijs, E., Lee, C., & Zhu, X. (2023). Activity-friendly environments for active aging: The physical, social, and technology environments. *Frontiers in Public Health, 10,* Article 1080148. https://doi.org/10.3389/fpubh.2022.1080148

Rémillard-Boilard, S., Buffel, T., & Phillipson, C. (2021). Developing age-friendly cities and communities: Eleven case studies from around the world. *International Journal of*

Environmental Research and Public Health, 18(1), Article 133. https://doi.org/10.3390/ijerph18010133

Resmi Gazete. (2004). *5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu.* https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5216&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5

Resmi Gazete. (2005). *5393 sayılı Belediye Kanunu.* https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/07/20050713-6.htm

Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç., & Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi, 4*(1), 227–250. https://doi.org/10.33400/kuje.843306

Sallan Gül, S., & Kâhya Nizam, Ö. (2021). Sosyal bilimlerde içerik ve söylem analizi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 42*(1), 181–198. https://doi.org/10.30794/pausbed.803182

Schichel, M. C. P., Veenstra, M. Y., Kempen, G. I. J. M., de Vugt, M. E., & Verhey, F. R. J. (2023). Towards age-friendly municipalities: What are municipalities doing to support their ageing population with mental health problems? *World Medical & Health Policy, 15*(1), 53–72. https://doi.org/10.1002/wmh3.514

Scott, M. (2021). Planning for age-friendly cities. *Planning Theory & Practice, 22*(3), 457–492. https://doi.org/10.1080/14649357.2021.1930423

Seyhan Belediyesi. (2021). *2020 yılı faaliyet raporu.* https://seyhan.bel.tr/upload/faaliyet-raporlari/2020.pdf

Seyhan Belediyesi. (2022). *2021 yılı faaliyet raporu.* https://seyhan.bel.tr/upload/faaliyet-raporlari/2021.pdf

Seyhan Belediyesi. (2023). *2022 yılı faaliyet raporu.* https://seyhan.bel.tr/upload/faaliyet-raporlari/2022.pdf

Seyhan Belediyesi. (2024). *2023 yılı faaliyet raporu.* https://seyhan.bel.tr/upload/faaliyet-raporlari/2023.pdf

Seyhan Belediyesi. (2025). *2024 yılı faaliyet raporu.* https://seyhan.bel.tr/upload/faaliyet-raporlari/2024.pdf

Steels, S. (2015). Key characteristics of age-friendly cities and communities: A review. *Cities, 47,* 45–52. https://doi.org/10.1016/j.cities.2015.02.004

Świąder, M., Aslanoğlu, R., Chrobak, G. J., Ivan, L., Perek-Białas, J. M., Dikken, J., van Hoof, J., & Kazak, J. K. (2025). Shaping age-friendly cities and communities: A geospatial approach to the assessment of four cities in Europe. *Cities, 166,* Article 106247. https://doi.org/10.1016/j.cities.2025.106247

Toprak, D., & Şataf, C. (2009). Türkiye'de yerel yönetimler reformu çerçevesinde sosyal belediyecilik yaklaşımı. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 1*(1), 11–24. https://izlik.org/JA22DH38SY

Tuncay, A. C., & Ekmekçi, Ö. (2016). *Sosyal güvenlik hukuku dersleri.* Beta.

Tutal, O., & Üstün, B. (2009). Yaşlılık ve yaş dostu kentler: Eskişehir. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi, 2*(1), 1–23. https://izlik.org/JA58PU85TJ

Türkiye İstatistik Kurumu. (2025). *İstatistiklerle yaşlılar 2025.* https://veriportali.tuik.gov.tr/tr/press/58231

Türkoğlu, İ. (2013). Sosyal devlet bağlamında Türkiye'de sosyal yardım ve sosyal güvenlik. *Akademik İncelemeler Dergisi, 8*(3), 275–305. https://izlik.org/JA28XS64JL

United Nations. (2018, 16 Mayıs). *68% of the world population projected to live in urban areas by 2050, says UN.* https://www.un.org/development/desa/en/news/population/2018-revision-of-world-urbanization-prospects.html

van Hoof, J., & Marston, H. R. (2021). Age-friendly cities and communities: State of the art and future perspectives. *International Journal of Environmental Research and Public Health, 18*(4), Article 1644. https://doi.org/10.3390/ijerph18041644

van Hoof, J., Marston, H. R., Kazak, J. K., & Buffel, T. (2021). Ten questions concerning age-friendly cities and communities and the built environment. *Building and Environment, 199,* Article 107922. https://doi.org/10.1016/j.buildenv.2021.107922

Wiles, J. L., Leibing, A., Guberman, N., Reeve, J., & Allen, R. E. S. (2012). The meaning of "aging in place" to older people. *The Gerontologist, 52*(3), 357–366. https://doi.org/10.1093/geront/gnr098

World Health Organization. (2002). *Active ageing: A policy framework* (Report No. WHO/NMH/NPH/02.8). https://iris.who.int/server/api/core/bitstreams/0418705f-1c82-4fe2-82d6-d4faee89dfa0/content

World Health Organization. (2007). *Global age-friendly cities: A guide.* https://www.who.int/publications/i/item/9789241547307

World Health Organization. (2018). *The global network for age-friendly cities and communities: Looking back over the last decade, looking forward to the next.* https://iris.who.int/server/api/core/bitstreams/5bbb5147-cf8c-48779f232be4a34e6243/content

World Health Organization. (2020). *Decade of healthy ageing: Plan of action 2021–2030.* https://cdn.who.int/media/docs/default-source/decade-of-healthy-ageing/decade-proposal-final-apr2020-en.pdf?sfvrsn=b4b75ebc_28&download=true

World Health Organization. (2026a). *About the global network for age-friendly cities and communities.* https://extranet.who.int/agefriendlyworld/who-network/

World Health Organization. (2026b). *Besiktas Municipality.* https://extranet.who.int/agefriendlyworld/network/besiktas-municipality/

Yamada, K., Murotani, K., Mano, M., Lim, Y., & Yoshimatsu, J. (2023). Age-friendly approach is necessary to prevent depopulation: Resident architectural designers and constructors' evaluation of the age-friendliness of Japanese municipalities. *International Journal of Environmental Research and Public Health, 21*(2), Article 202. https://doi.org/10.3390/ijerph21020202

Yıldız, E. (2021). Yaşlı dostu kentler ve Covid-19 sürecinde yerel yönetim faaliyetleri. İçinde *International Marmara Social Sciences Congress 2021 proceedings book* (ss. 59–68). https://www.imascon.com/kayit/kayittr/dosyalar/imascon_2021_autumn/imascon_2021_autumn_sosyal_tammetin_bildiriler.pdf

Yıldızak, G. B. (2020). *Belediyelerin yaşlı dostu kent uygulamalarının değerlendirilmesi: Çanakkale Belediyesi örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.

Zengin Taş, E., Kırışık, H., Yıldız, F., Ata, Z., & Aktuğ, M. (2023). Yaşlı dostu kentin anlamı ve aktif yaşlanmaya katkıları: Cumhuriyetin 100. yılında İzmir kenti örneği. *Kent Akademisi, 16*(Özel Sayı), 71–96. https://doi.org/10.35674/kent.1352981